

A Study of the First Higher Education Policies in Ilam Province (1976-1978)

Rouhollah Bahrami¹, Parvin Rostami²

Abstract

Higher education institutions were established in the final years of the Pahlavi era, centered in Kermanshah province in the western regions of Iran. Ilam province—one of the country's newly established and underdeveloped provinces—witnessed for the first time the establishment of its earliest institution of higher education at the undergraduate level, specializing in animal husbandry and founded under the auspices of the Kermanshah College of Sciences. Given its historical background, geographical and climatic conditions, extensive rangelands, and the predominance of pastoralist culture and livelihoods, the province constituted a suitable setting for modernizing livestock production and dairy processing. Achieving this objective required up-to-date technical and specialized expertise in animal breeding and livestock products. This study, for the first time, examines the establishment of higher education in Ilam province through founding the Ilam Faculty of Animal Husbandry as a branch of Razi University. The findings indicate that the earliest scientific

---

1. Associate Professor, Department of Historical Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran. (Corresponding Author).
r.bahrami@razi.ac.ir

2. Assistant Professor, Department of Historical Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Razi University, Kermanshah, Iran. Parvin.rostami@razi.ac.ir

Received: May 31, 2025 - Accepted: February 4, 2025

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose

policymaking efforts for higher education in Ilam were initiated through field studies conducted by teams from the higher education sector—initially under the framework of the Kermanshahan College of Sciences, and later as a campus of Razi University, which served as one of the most important centers of higher education in western Iran—in collaboration with the University of Akron in the United States. On this basis, the foundation of the first institution of higher education in Ilam Province was laid, and the Ilam Faculty of Animal Husbandry, as one of Razi University’s satellite faculties, formally paved the way for the introduction of higher education into the province beginning in 1976. The results further show that the establishment of this faculty faced serious challenges. Lack of adequate educational infrastructure, shortages of land and water, limited laboratory and instructional equipment, insufficient specialized personnel, and the political crisis in the final years of the Pahlavi regime led to many difficulties for the Ilam Faculty of Animal Husbandry campus. Nevertheless, despite these obstacles, the establishment of this campus became an entry point for the subsequent development of higher education in the province and ultimately for founding Ilam University in the two decades following the victory of the Islamic Revolution.

Keywords: Higher Education, Kermanshahan Faculty of Sciences, Razi University, Ilam Faculty of Animal Husbandry.

بررسی نخستین سیاست‌گذاری‌های آموزش عالی در استان ایلام (۱۳۵۵-۱۳۵۷)

روح‌اله بهرامی^۱، پروین رستمی^۲

چکیده

نهاد آموزش عالی، در سال‌های پایانی عصر پهلوی با مرکزیت استان کرمانشاه در نواحی غربی ایران تأسیس شد. استان ایلام از استان‌های تازه تأسیس و محروم کشور بود که برای نخستین‌بار شاهد تأسیس کانون آموزش عالی در سطح کارشناسی و در رشته تخصصی دامپروری و بر بستر دانشکده علوم کرمانشاهان بود. با توجه به پیشینه تاریخی، وضعیت جغرافیایی و آب‌وهوایی، وجود مراتع و رواج فرهنگ و معیشت گله‌داری، این استان بستر مناسبی برای نوسازی حیات دامپروری و تولید فرآورده‌های لبنی بود. تحقق این امر نیازمند دانش تخصصی و فنی نوین در پرورش دام و تولید فرآورده‌های دامی بود. پژوهش حاضر برای نخستین‌بار چگونگی تأسیس دوره آموزش عالی در قالب دانشکده دامپروری ایلام که شاخه‌ای از دانشگاه رازی در استان ایلام بود، را مورد بحث و بررسی قرار داده است؛ یافته‌های پژوهش نشان داد که نخستین سیاست‌گذاری‌های علمی برای آموزش عالی در استان ایلام با مطالعات میدانی گروه‌هایی از آموزش عالی، ابتدا در قالب دانشکده علوم کرمانشاهان و سپس با

۱. دانشیار گروه علوم تاریخی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

(نویسنده مسئول). r.bahrami@razi.ac.ir

۲. استادیار گروه علوم تاریخی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

Parvin.rostami@razi.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۱۰ - تاریخ تأیید: ۱۴۰۴/۱۱/۱۵

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose

عنوان پردیس دانشگاه رازی، از مهم‌ترین کانون‌های آموزش عالی غرب کشور، با همکاری دانشگاه اکرون آمریکا صورت گرفته است؛ بر این اساس سنگ بنای نخستین مؤسسه آموزش عالی در استان ایلام نهاده شد و دانشکده دامپروری ایلام به‌منابه یکی از دانشکده‌های اقماری دانشگاه رازی، از سال ۱۳۵۵ روند رسمی ورود آموزش عالی به استان ایلام را هموار ساخت. نتایج همچنین نشان داده است که تأسیس دانشکده مذکور با چالش‌های جدی مواجه بوده است؛ فقدان بسترهای مناسب آموزشی، کمبود زمین، آب، تجهیزات آزمایشگاهی و آموزشی، نیروی انسانی متخصص و بحران سیاسی سال‌های پایانی حاکمیت پهلوی، پردیس دانشکده دامپروری ایلام را با مشکلات فراوان روبه‌رو ساخت؛ اما با وجود این مشکلات، تأسیس این پردیس مدخلی برای توسعه آموزش عالی در این استان و تأسیس دانشگاه ایلام در دو دهه پس از پیروزی انقلاب اسلامی شد.

واژه‌های کلیدی: آموزش عالی، دانشکده علوم کرمانشاهان، دانشگاه رازی، دانشکده دامپروری ایلام.

۱. مقدمه

موضوع آموزش‌های نوین، اعزام دانشجو و تأسیس مراکز آموزش عالی به سبک جدید ره‌آورد مواجهه جامعه ایرانی با مغرب زمین و با شناخت مفهوم و کارکرد کانون آموزشی نوینی به‌نام دانشگاه از عصر قاجار آغاز شد و نمود بارز آن در شکل تأسیس دارالفنون (پلی تکنیک) در روزگار ناصری و با همت امیرکبیر پدیدار شد. این روند درنهایت با تأسیس دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳ شکل دیگری به‌خود گرفت؛ با وجود اینکه دانشسراها، مدارس عالی و تخصصی طب، کشاورزی و فنی در شهرهای مختلف و دانشگاه‌های بزرگی چون تهران، تبریز، فردوسی مشهد، شیراز تا دهه پنجاه به‌وجود آمدند، اما نفوذ آموزش عالی در مناطق و شهرهای پیرامونی به‌ویژه در غرب کشور روندی بسیار کند داشت. در غرب ایران تا دهه پنجاه، آموزش‌ها در اشکال مدارس نوین، دوره‌های ابتدایی و سپس در شکل دوران تکمیلی خود در مراکز آموزش‌های کشاورزی، بهداشتی و درمانی و دانشسراها شکل گرفت؛

در نهایت در کرمانشاه از سال ۱۳۵۱ با تأسیس دانشکده علوم کرمانشاهان دوره کارشناسی رشته‌های علوم طبیعی و ریاضی آغاز شد (دادفر و دیگران، ۱۴۰۰: ۱۲؛ فراستخواه، ۱۳۹۷: ۲۵۶). ایلام که تا آغاز دهه پنجاه هنوز فرمانداری کل بود و بخشی از استان کرمانشاه محسوب می‌شد در اوایل سال ۱۳۵۳ استان جدید در تقسیمات سیاسی کشور شناخته شد و با تقاضای استاندار ایلام اصغر افراسیابی رشته دامپروری نیز در نیم‌سال دوم ۱۳۵۳ با توجه به نیاز منطقه غرب کشور در دانشکده علوم طبیعی و ریاضی کرمانشاهان راه‌اندازی شد؛ سپس با افتتاح رسمی دانشگاه رازی در مهر ماه ۱۳۵۵ دانشکده دامپروری ایلام یکی از پردیس‌های دانشگاه رازی تعریف شد؛ در واقع افتتاح دانشگاه رازی در کرمانشاه در سال ۱۳۵۵ به‌عنوان دانشگاه جامع غرب کشور، سرآغاز ورود آموزش عالی به شهرهای سنندج و ایلام در استان-های کردستان و ایلام شناخته می‌شود. درباب چگونگی تأسیس دانشکده دامپروری ایلام، بسترها، مطالعات، منابع، مدیریت، مشکلات و مسایل آن آگاهی چندانی وجود ندارد. این جستار پژوهشی به بررسی چگونگی تأسیس دانشکده دامپروری ایلام و نخستین سیاست‌گذاری‌های علمی و آموزشی، مسائل، مشکلات و دستاوردها و ناکامی‌های این دانشکده به‌منابه سنگ بنای آموزش عالی در استان ایلام می‌پردازد؛ بر این اساس پژوهش حاضر با اتخاذ رویکرد توصیفی-تحلیلی مبتنی بر اسناد آرشیوی به‌دنبال پاسخ به این پرسش است که نخستین تکاپوها برای تأسیس مرکز آموزش عالی در ایلام چگونه صورت گرفته و چه پیامدهایی داشته است.

۲. پیشینه پژوهش

باوجود توسعه کمی و کیفی و تحولات تاریخی آموزش عالی در استان ایلام پس از انقلاب اسلامی، هنوز پژوهش مستند و درخوری در باب نخستین سیاست‌گذاری‌های علمی در تاریخ تأسیس نهاد علم در این خطه صورت نگرفته است. بررسی تاریخ و تاریخ‌نگاری نهادهای آموزش عالی در جامعه ایرانی یکی از موضوعاتی است که چندان مورد توجه واقع نشده است این غفلت در مورد نهادها و مؤسسات آموزش عالی مناطق پیرامونی در نواحی مختلف جغرافیای ایران معاصر مضاعف است؛ باوجود نزدیک به نیم قرن از نخستین

تکاپوهای علمی و آموزشی در استان‌های منطقه غرب کشور می‌توان گفت هیچ اثر ارزشمند و درخور توجهی خلق نشده است. یکی از این موارد دانشگاه ایلام و پیشینه آن و تأسیس دانشکده دامپروری پردیس ایلام، وابسته به دانشگاه رازی در کرمانشاه است و می‌توان آن را نخستین تجربه و سیاست‌گذاری علمی در مناطق دور افتاده ایران در اواخر عصر پهلوی قلمداد کرد. در باب این کانون و چگونگی تأسیس آن در جایگاه نخستین مرکز آموزش عالی وابسته به دانشگاه رازی کرمانشاه که به نام دانشکده دامپروری ایلام دانشگاه رازی شناخته می‌شد، هنوز مطالعاتی به انجام نرسیده است این جستار از این حیث نخستین تلاش برای بررسی چگونگی نهاد علم در غرب ایران و در استان ایلام دارای اهمیت و نوآوری است. تأسیس مرکز مطالعات و اسناد تاریخی در دانشگاه رازی به همت گروه علوم تاریخی و انجمن ایرانی تاریخ مرکز کرمانشاه و تأسیس گروه مطالعات آموزش عالی در غرب کشور فرصت‌های پژوهشی و اقداماتی را در این زمینه با انتشار تاریخ مختصر دانشگاه رازی در غرب کشور را فراهم آورد (بهرامی و دیگران، ۱۴۰۲). برگزاری همایش آموزش عالی در غرب کشور نیز در فراهم ساختن و تقویت این ادبیات کمک کرد (بهرامی و دیگران، ۱۴۰۱) این اقدامات اخیر آغاز مناسبی برای ورود به مطالعات آموزش عالی در غرب کشور محسوب می‌شود. در این پژوهش‌ها با توجه به تأسیس دانشگاه رازی به عنوان کانون توسعه آموزش عالی در غرب کشور، مباحثی نیز در باب تأسیس دانشکده دامپروری به‌مثابه پیشینه آموزش عالی در ایلام ذکر شده است؛ لیکن در جایگاه یک موضوع مستقل تاکنون هیچ پیشینه درخوری در این زمینه چهره نبسته است. این پژوهش برای نخستین بار موضوع تأسیس نخستین مؤسسه آموزش عالی در استان ایلام را بین سال‌های ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۰ مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد؛ چگونگی تأسیس، مطالعات، ساختار و مشکلات این نهاد علمی را که نخستین کانون آموزشی در حوزه آموزش عالی در استان ایلام است، را مورد واکاوی و بررسی قرار می‌دهد و به این ابهامات پاسخ دهد که دانشکده دامپروری ایلام چگونه و بر اساس چه مطالعات و نیازها و ضرورت‌هایی تأسیس شد. وضعیت علمی، آموزشی، ساختار سازمانی، امکانات این دانشکده چگونه بود و چه نتایج و پیامدهایی را به دنبال داشته است.

۳. روش و اهداف

بررسی و تبیین تاریخ نهادها و مؤسسات آموزش عالی که نقش برجسته‌ای در توسعه فرهنگی و علمی جوامع دارند یکی از مهم‌ترین اهداف مطالعات تاریخ فرهنگی است. بررسی‌های فرهنگی و تمدنی و چگونگی تأسیس این‌گونه نهادها، خاستگاه، برنامه‌ریزی و شناخت نقاط قوت و ضعف، کارآمدی یا ناکارآمدی آن‌ها را فراهم می‌سازد و به تبیین تاریخ آموزش عالی در این منطقه از ایران، در اواخر عصر پهلوی و آغاز انقلاب اسلامی کمک می‌کند؛ بر اساس جستار حاضر تأسیس دانشکده دامپروری ایلام و مسائل مربوط به آن مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش سعی بر آن است تا چگونگی روند ورود آموزش عالی به ایلام بر مبنای مطالعات اسنادی با توجه به اسناد و مدارک تاریخی دانشکده دامپروری ایلام موجود در آرشیوهای آموزش عالی را مورد بحث و بررسی تاریخی قرار دهد و به این پرسش‌ها پاسخ دهد که نخستین سیاست‌گذاری‌ها و تلاش‌ها برای ورود آموزش عالی به استان ایلام چگونه صورت گرفته است؟ چه مراحل و چه عملکردی داشته است؟ این پژوهش با رویکرد توصیفی و تحلیلی و با بهره‌گیری از اسناد و مدارک آرشیوی برای نخستین بار تاریخ آموزش عالی ایلام، واکاوی بسترها و زمینه‌ها در دانشکده علوم کرمانشاهان، روند تأسیس و چگونگی شکل‌گیری، مطالعات، ساختار، نیروی انسانی و چالش‌های نخستین نهاد علمی در این استان و نخستین فعالیت‌ها و سیاست‌گذاری‌های علمی دانشکده دامپروری دانشگاه رازی (پردیس ایلام) را مورد بحث و بررسی قرار داده است و زمینه‌ها، بسترها و روند تأسیس و مشکلات فراروی نخستین مؤسسه آموزش عالی در این استان را بر اساس اسناد و مدارک تاریخی و آرشیوی توصیف و تحلیل کرده است.

۴. زمینه‌های تاریخی و دانشکده علوم کرمانشاهان

آموزش‌های تخصصی عالی تا سال‌ها پیش از تأسیس دانشکده علوم کرمانشاهان در استان کرمانشاه و در کل در غرب کشور تا دهه پنجاه جایگاهی نداشت و تنها در قالب دانشسراها و سایر فعالیت‌ها، مطالعات و آموزش‌ها در حوزه علوم طبیعی، کشاورزی، مراکز بهداشتی و سلامت در بیمارستان‌ها و در مراکز دارالمعلمین و دانشسراهای عالی صورت می‌گرفته است. یکی از این دانشسراها، دانشسرای عالی کشاورزی کرمانشاه بود که برخی از نخستین

استادهای دانشگاه رازی نیز در شمار محصلین این دانشسراها بوده‌اند (توکلی، ۱۳۹۴: ۱۳۹۴/۶/۱۶، بهرامی، ۱۴۰۲: ۷۳). نخستین تلاش‌ها برای ورود آموزش عالی به این خطه از ایران معاصر با تأسیس دانشکده علوم کرمانشاهان در سال ۱۳۵۱ شروع شد. دانشکده علوم کرمانشاهان در عمل یک نهاد آموزش عالی و موسسه‌ای غیرانتفاعی بود که با پشتیبانی دولت تأسیس شد (مصاحبه با محمدرضا پالیزی، عضو نخستین هیأت امنای دانشگاه رازی، ۱۳۹۹: ۱۳۹۹/۲/۱۷)، اما در کمتر از سه سال پس از تأسیس دانشکده علوم کرمانشاهان اندیشه تأسیس یک دانشگاه جامع در غرب کشور شکل گرفت. با صدور فرمان تأسیس دانشگاه رازی در اسفند سال ۱۳۵۳، وزارت آموزش عالی فعالیت خود را برای مطالعه و تعریف ساختار مناسب دانشگاه رازی آغاز کرد و مانند تمام مؤسسات و نهادهای علمی ریاست دانشگاه و اعضای هیأت امنای آن با فرمان شاه منصوب شدند و دانشگاه رازی نیز تحت نظارت خاندان سلطنتی قرار گرفت. اشرف پهلوی رییس هیأت امنای عبدالرضا انصاری مشاور فرهنگی ایشان نایب هیأت امناء و فریدون معتمد وزیری از شخصیت‌های برجسته مورد اعتماد دربار پهلوی در جایگاه رییس دانشگاه رازی و استاندار و چند تن از معتمدین محلی به عضویت در هیأت امنای درآمدند (همان). تیم‌هایی از مؤسسات داخلی و برخی دانشگاه‌های بین‌المللی برای کارشناسی و راه‌اندازی دانشگاه تشکیل شدند (Akron, 1976: 3-5)؛ در نتیجه مطالعات لازم و بازدیدهای میدانی توسط تیم مطالعاتی تحت نظارت فریدون معتمد وزیری رئیس دانشگاه رازی و شرکت‌های متصدی برنامه‌ریزی آموزشی و از جمله مشاورینی از دانشگاه آکرون آمریکا طرحی اولیه برای تأسیس و تعریف ساختار دانشگاه ارائه شد (بهرامی، ۱۴۰۲: ۳۲-۳۵)؛ در نهایت دانشگاه رازی پس از فراهم آمدن مقدمات و هماهنگی‌های لازم فعالیت‌های علمی و آموزشی خود را با تأسیس چندین رشته با دانشکده‌هایی مجزا آغاز کرد: ۱. دانشکده علوم دانشگاه رازی (رشته‌های فیزیک، زیست‌شناسی، شیمی، ریاضی و دامپروزی)؛ ۲. دانشکده پزشکی کرمانشاه؛ ۳. دانشکده تربیت دبیر سنندج با رشته‌های دبیری؛ ۴. دانشکده دامپروزی ایلام (دادفر و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۸). لازم به ذکر است که رشته دامپروزی پیش از این در ساختار دانشکده علوم کرمانشاهان فعالیت خود را سامان داده بود، با اجرای طرح جدید نظام تقسیمات کشوری در فروردین و تفکیک فرمانداری کل ایلام از استان کرمانشاه در سال ۱۳۵۳ استان ایلام ایجاد شد و در این زمان بود

که با توجه به فعالیت دانشکده علوم کرمانشاهان، با درخواست اصغر افراسیابی، استاندار استان تازه تأسیس ایلام طی نامه‌ای به وزارت آموزش عالی سهمیه‌ای برای دانش‌آموختگان دوره متوسطه استان ایلام در دانشکده علوم کرمانشاهان در رشته دامپروری اختصاص داده شد و دانشجویان با توجه به فراهم بودن بسترهای لازم در دانشکده علوم کرمانشاهان پذیرش شده بودند. یک سال پس از این با تکمیل مطالعات تأسیس دانشگاه رازی در غرب کشور و در جلسه شورای گسترش وزارت علوم مقرر شد که رشته مذکور از دانشکده علوم کرمانشاهان منفک و با راه‌اندازی پردیس دانشکده دامپروری دانشگاه رازی، این پردیس به استان تازه تأسیس ایلام منتقل شود؛ بدین صورت رشته دامپروری که در سال ۱۳۵۳ در دانشکده علوم کرمانشاهان ایجاد شده بود با افتتاح دانشگاه رازی در مهر ۱۳۵۵ به صورت دانشکده دامپروری دانشگاه رازی (پردیس ایلام) در استان ایلام فعالیت خود را آغاز کرد.

۵. مطالعات تأسیس دانشکده دامپروری ایلام

سرزمین کهن سال ایلام، بخشی از قلمروی تمدن عیلام (هلامتو) از مهم‌ترین کانون‌های بزرگ قدرت در جهان باستان بوده است که در اواخر هزاره سوم پیش از میلاد با ظهور سلسله شاهان کیش در صحنه تاریخ ظاهر شده است (هیئتس، ۱۳۷۱: ۸۱). تمدن عیلام کهن یکی از برجسته‌ترین زیستگاه‌های دیرین تجربه بشری در پرورش و اهلی کردن حیوانات که تا آغاز قرن اخیر محل و زیستگاه انواع دام و حیوانات اهلی و وحشی بوده است و از ادوار پیش از تاریخ سرزمینی مساعد برای نگهداری انواع دام و تولید انواع محصولات دامی به شکل سستی بود؛ حفاری‌های دهلران و تپه علی‌کش نشان از حضور زندگی چوپانی و نگهداری پستانداران بزرگ و کوچک در ادوار پیشا تاریخ بوده است (هول، ۱۳۵۲: ۴۸-۵۲)؛ بر همین اساس فرمانروایان بومی این سرزمین و مردمان ساکن در کوهستان‌های پشتکوه همواره به پیشه دامپروری اشتغال داشتند و دارای آگاهی‌های تجربی بسیاری در مورد حیوانات اهلی و وحشی، خواص و کارکردهای خوراکی و درمانی آن‌ها هستند (سردار اشرف، ۱۳۹۷: ۵۶). ورود تجدد به ایلام و پشتکوه و گشوده شدن دریچه ارتباطات این خطه با نواحی مرکزی ایران و توسعه ارتباطات با کانون بغداد و سرزمین بین‌النهرین مسیر آگاهی از دنیای جدید را به‌روی حکام و فرمانروایان و مردمان بومی در دوره قاجار باز کرد و پشتکوه را با عصر تجدد

و نخواستگی پیوند داد و از روزگار آخرین فرمانروایان بومی دغدغه آموزش‌های نوین مطرح شد، لیکن بخاطر نبود ارتباطات مناسب، وجود محدودیت‌های طبیعی و ساختار جغرافیایی سخت ناهموار، فقدان شرایط اجتماعی و سیاسی، این‌گونه دغدغه‌ها بسیار طولانی شد (بهرامی و علی‌بیگی، ۱۴۰۳: مقدمه). در پایان حاکمیت پهلوی نیاز به آموزش‌ها، روش و فنون جدید از جمله نیازهای اساسی و نوینی بود که در این خطه از سرزمین ایران مورد توجه قرار گرفت. سرزمین پشتکوه تا تصرف آن به وسیله قوای نظامی سردار سپه شاهد هیچ نوع آموزش نوینی نبود، تأسیس نخستین مدارس نوین پس از استقرار قوای نظامی در دوره رضاشاه صورت گرفت و این‌گونه آموزش‌های نوین تا سال‌های پایانی حکومت پهلوی از سطوح متوسطه فراتر نرفت. با تأسیس دانشکده علوم کرمانشاهان فکر تأسیس یک رشته متناسب با اوضاع طبیعی و جغرافیایی در قالب سهمیه آموزش عالی و پذیرش دانشجو در دانشکده علوم کرمانشاهان در سال ۱۳۵۳ برای مردم ایلام آغاز شد.

توسعه نیازهای نوین و لزوم گسترش آموزش در سطوح عالی و ایجاد دانشگاهی در غرب کشور این امر را ایجاب می‌کرد؛ در چنین شرایطی و ب توجه به گزارش هیئت اعزامی مرکب از اعضای سازمان برنامه و بودجه و آموزش عالی کشور لزوم تأسیس دانشگاه در غرب کشور که استان‌های سه‌گانه کرمانشاه، کردستان و ایلام را پوشش بدهد، مطرح شد. نتیجه مطالعات در بیست و پنجم اسفند به اطلاع شخص شاه رسید و او با توجه به آن گزارش دستوری مبنی بر تأسیس دانشگاه، شامل پردیس‌های سه‌گانه مذکور را صادر کرد. با صدور دستور شاه، فریدون معتمد وزیری در فروردین ۱۳۵۴ به‌عنوان رئیس دانشگاه رازی انتخاب شد و تیم‌های سه‌گانه‌ای را برای تکمیل مطالعات و تأسیس پردیس‌های دانشگاه به استان‌های کردستان، کرمانشاه و ایلام اعزام کرد (بهرامی، ۱۴۰۱: ۱۲-۱۴). در همین زمان گفت‌وگوهایی با مسئولین محلی صورت گرفت و تیمی از دانشگاه امریکایی اکرون برای ارائه مشاوره‌های علمی به این مناطق سفر کردند؛ تیم‌های مذکور دیدگاه‌های خود را برای ریاست دانشگاه ارسال کردند (Akron, 1976: 28). برای تأسیس پردیس ایلام نیز، تیم‌های مطالعاتی آموزش عالی و دانشگاه اکرون از ایلام و پشتکوه بازدید به عمل آوردند و در نهایت مطابق مشورت‌ها و مطالعات محلی و مشاوره دانشگاه اکرون موارد زیر طبق تعریفی که در برنامه عمرانی ششم پیش‌بینی شده

بود برای پردیس ایلام دانشگاه رازی در نظر گرفته شد: الف) تأسیس دانشکده دامپروری ایلام؛ ب) تأسیس مؤسسه صنایع غذایی و لبنی (گزارش دهمین کنفرانس ارزشیابی آموزشی، ۲۵۳۶: ۲-۱).

۶. پیشنهاد دانشگاه اکرون امریکا

بر اساس تصمیمات اتخاذ شده برای تأسیس دانشگاه رازی، دانشگاه اکرون امریکا در جایگاه مشاور علمی و آموزشی و عمرانی طرح انتخاب و دیدارهایی میان تیم مطالعاتی آموزش عالی ایران و دانشگاه مذکور برگزار شد. بنا بر گزارش دانشگاه اکرون، برنامه دانشکده کشاورزی و دامپروری ایلام در مرحله نخست مطابق پیشنهادات دانشگاه اکرون در ژانویه سال ۱۹۷۵ برابر با دی ماه ۱۳۵۳ هم‌زمان با نخستین تصمیمات برای طرح تأسیس دانشگاه جامع در غرب کشور و در قالب دانشکده علوم کرمانشاهان به‌عنوان بستر مناسب برای شروع فعالیت‌های دانشگاه رازی پیشنهاد شده بود؛ بر همین اساس مقرر شده بود که بعد از انجام مطالعات کامل و تأسیس رسمی دانشگاه رازی، رشته مذکور در قالب پردیس دانشکده کشاورزی و دامپروری دانشگاه رازی و تحت نظارت این دانشگاه به ایلام منتقل شود. لوازم اصلی این انتقال، تسهیلات دانشگاهی، کارمندان و اجاره مکان در ایلام نیز موردنظر قرار گرفته بود (Akron, 1976: 31).

۷. پیش‌بینی تعداد دانشجویان

بر اساس برنامه درازمدت دانشگاه رازی و مطابق مطالعات اولیه و سیاست‌گذاری‌های علمی و آموزشی آموزش عالی و با توجه به مشاوره و توصیه دانشگاه اکرون و منطبق با برنامه ششم عمرانی کشور برای پردیس ایلام با دانشکده دامپروری و مؤسسه صنایع غذایی و لبنی ایلام ۳۳۰ دانشجو برای تحصیل پیش‌بینی شده بود؛ از این تعداد برای دانشکده دامپروری ۲۵۰ دانشجو و برای مؤسسه صنایع غذایی و لبنی ۸۰ دانشجو تا پایان برنامه عمرانی ششم کشور در نظر گرفته شده بود (دهمین کنفرانس ارزشیابی آموزشی، ۲۵۳۶: ۲). برای این تعداد دانشجو و تأمین محل و اعتبارات پردیس ایلام، اعم از محل ساختمان‌های دانشکده دامپروری و مؤسسه صنایع غذایی و لبنی و سایر تأسیسات دانشکده و مؤسسه مذکور

یک صد هکتار زمین از اراضی جنگلی نزدیک شهر ایلام در نظر گرفته شد و به منظور رفع سایر نیازمندی‌ها و تأمین مراتع لازم برای امور آموزشی و دامپروری مقرر شد که با تأمین اعتبارات لازم حدود دویست هکتار از اراضی مرتع خریداری (همان، ۳) و برای خوابگاه‌ها و امکانات و تجهیزات لازم در نظر گرفته شود.

۸. نیروی متخصص و جذب استاد

برای راه‌اندازی این رشته نخست باید اعضای هیئت علمی مرتبط با رشته دامپروری با قراردادهای استخدامی به کار گرفته می‌شدند تا بسترهای لازم برای تدریس دروس نظری و به‌ویژه عملی در ایلام انجام می‌گرفت. این اعضای هیئت علمی هسته اصلی دانشکده دامپروری ایلام شدند. دکتر عبدالعلی گویا رئیس دانشکده علوم کرمانشاهان در شهریور سال ۱۳۵۴ طی مکاتباتی با وزارت علوم و آموزش عالی - امور دانشجویی، به استخدام دکتر ابوالقاسم عرب علیدوستی دکترا در رشته دامپروری از دانشگاه هورهان هیم آلمان غربی جهت تدریس در این دانشکده اعلام نیاز کرد (اسناد ابوالقاسم علیدوستی، شماره سند ۲۰۲۹، تاریخ ۱۳۵۶/۹/۲۷) و از سوی دکتر گویا از آبان ماه ۱۳۵۴ در سمت رئیس گروه دامپروری منصوب شد (اسناد عبدالعلی گویا، شماره سند ۵۱۸). دکتر گویا برای تکمیل هیئت علمی مورد نیاز، دکتر پرویز معتمدکردستانی را از بهمن ۱۳۵۴ به‌طور آزمایشی برای مدت یک‌سال به سمت استادیار تمام‌وقت رشته و گروه دامپروری دانشکده علوم کرمانشاهان استخدام کرد. دکتر معتمدکردستانی بعدها پس از انتقال گروه مذکور به دانشکده دامپروری ایلام و در خرداد سال ۱۳۵۶ از سوی رئیس دانشگاه رازی، سرپرست امور دانشجویی این دانشکده در ایلام شد (اسناد پرویز معتمدکردستانی، شماره سند ۳۵۵۴، تاریخ ۵۵/۱۱/۸ و شماره سند ۶۷۰۴، تاریخ ۵۶/۱۲/۲۵). با استخدام این دو عضو هیئت علمی از نظر آموزشی، مسیر برای تأسیس گروه دامپروری هموار شد. برخی از اعضای هیئت علمی سایر گروه‌های دانشکده علوم نیز با گروه دامپروری همکاری داشتند و با تأسیس دانشگاه رازی در مهر ۱۳۵۵ رشته و گروه آموزشی دامپروری ذیل عنوان دانشکده به ایلام منتقل شدند. در ابتدای تأسیس دانشکده دامپروری جذب اعضای هیئت علمی متخصص این رشته کمتر وجود داشت و باعث شد که دانشکده از نظر آموزشی ضعیف باشد. در مدت کوتاهی در این زمینه نارسایی‌ها مشاهده شد

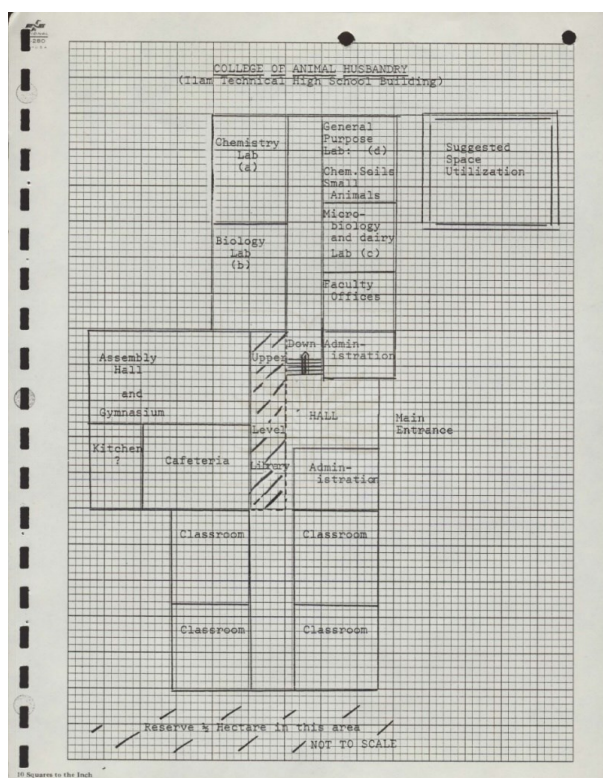
و رئیس دانشکده دکتر اقصی در این زمینه به دانشگاه هشدار داد که اگر وضعیت بدین منوال ادامه یابد سطح معلومات دانشجویان پایین خواهد ماند و از این نظر باید در رفع نقایص و کمبود کادر آموزشی اقدام شود و به‌ویژه باید افراد آگاه‌تری در نظر گرفته شوند و برای نیم‌سال‌های آینده اشخاص تازه‌ای استخدام شوند (اسناد مصطفی اقصی، تاریخ گزارش دانشکده دامپروری ایلام، اعتباری از سوی دانشگاه رازی برای استخدام جدید اعضای هیئت علمی منظور نشده بود و همچنان از استادان پاره‌وقت و حق‌التدریس استفاده می‌شد (اسناد ابوالحسن کدیور، ۵۷/۷/۱۲)؛ در نتیجه برای سال تحصیلی ۵۸-۱۳۵۷ کمبود استاد وجود داشت (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۴۹۵۸، تاریخ ۱۳۵۷/۴/۷).

برای تأمین کادر اداری و تأمین نیروی انسانی دانشکده دامپروری ابتدا با انتقال برخی از متخصصین و کارکنان گروه دامپروری دانشکده علوم کرمانشاهان به ایلام زمینه تشکیل هسته اولیه کادر اداری فراهم آمد؛ سپس با جذب افرادی بومی استان تا حدودی کارکنان اداری مورد نیاز دانشکده دامپروری ایلام تأمین شد. کارکنان و کادر اداری دانشکده مشتمل بر کلیه افراد رسمی، قراردادی، خرید خدمت و کارکنان موقت و ساعتی بود که از آن دانشکده در قبال فعالیت‌های اداری، فنی، تخصصی و سایر خدمات موردنظر حقوق دریافت می‌کردند (دادفر و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۱۴).

۹. تأسیسات زیربنایی و عمرانی

تأسیس و راه‌اندازی دانشکده دامپروری ایلام با مسائل عمرانی، عملیاتی و با بودجه محدود آغاز شد. در بدو تأسیس و با ورود دانشجویان مشکلات همچنان حل نشده باقی ماند و اقداماتی نیز جهت رفع آن انجام می‌شد. در مرحله نخست زمین‌های مورد نیاز دانشکده باید تأمین می‌شد. با اینکه بخشی از اراضی با مشارکت اجتماعی توسط اهالی به دانشکده اهدا شده بود برنامه‌های پیشنهادی جهت تأمین زمین از سوی دکتر اقصی رئیس دانشکده دامپروری نیز در سال ۱۳۵۵ به دانشگاه رازی ارائه شد؛ بر این اساس که برای خرید یک‌صد هکتار زمین، اراضی مناسب در نزدیکی شهر خریداری و کلیه ساختمان‌های دانشکده در یک محل متمرکز و از پراکندگی کادر آموزشی، دانشجویی، کارمندی و حتی امور دامداری و

ایجاد مراعات، کشاورزی و صنعتی جلوگیری شود (اسناد مصطفی اقصی، گزارش فروردین لغایت آبان ۱۳۵۵). البته از پیش نیز مطابق مطالعات دانشگاه اکرون طرحی برای تأسیس دانشکده کشاورزی و دامپروری ایلام ارائه شد که تحقق پیدا نکرده بود:

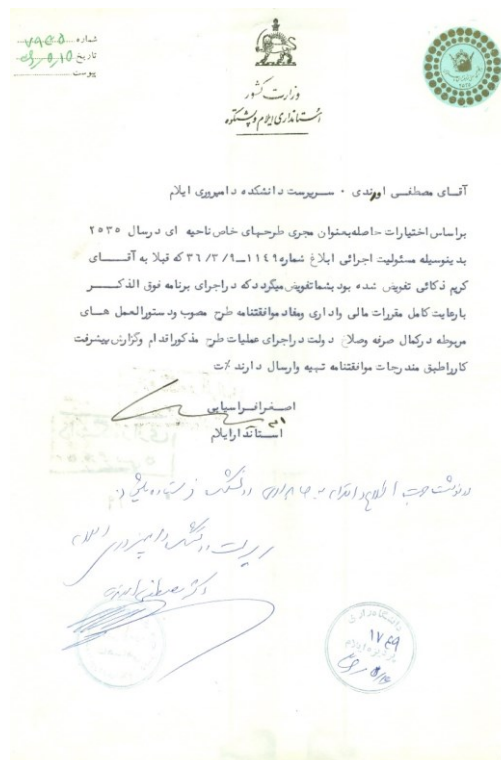

(تصویر-۱): طرح ساختمانی احداث پردیس دانشکده دامپروری ایلام (پیشنهادی دانشگاه اکرون امریکا، Akron, 1976: 37)

در آبان ۱۳۵۶ بر اساس توافق میان استاندار ایلام و دکتر اورندی رئیس دانشکده دامپروری یکصد هکتار از اراضی ملی در مهران در اختیار دانشکده گذاشته شد و به ازای تأمین اعتبار برای هر حلقه چاه عمیق سی هکتار زمین نیز در اختیار دانشکده قرارگرفت (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۲۶۴۲، تاریخ ۱۳۵۶/۸/۸)؛ علاوه بر این اراضی، زمین‌های دیگری نیز برای دانشکده خریداری شد. روندی نه ماهه برای جست‌وجو و مذاکره خرید زمین‌های معروف به «زمین بانکنجاب» انجام شد و با چهل و پنج نفر از صاحبان این زمین‌ها مذاکره شد و برای هر متر ده ریال پرداخت شد؛ سازمان جنگل‌داری بر قسمتی از این اراضی

| بررسی نخستین سیاست‌گذاری‌های آموزش عالی در استان ایلام (۱۳۵۵-۱۳۵۷) | ۸۵

ادعا داشت. برای نقشه‌برداری از زمین‌ها با گروه مهندسیین مشاور مذاکره شد که نقشه‌بردار اعزام کنند و سازمان کارتوگرافی ایران که مورد تأیید سازمان برنامه بود معرفی شد (همان، شماره سند ۳۸۳۹، تاریخ ۱۳۵۶/۱۲/۲۸)؛ با وجود این تدابیر تا تیرماه ۱۳۵۷ بهای این زمین‌ها هنوز به صاحبانشان پرداخت نشده بود و فروشندگان زمین برای دریافت باقی‌مانده بهای زمین مرتب به دانشکده مراجعه و بهای آن را مطالبه می‌کردند (همان، شماره سند ۴۹۵۸، تاریخ ۱۳۵۷/۴/۷). حکومت محلی نیز با صدور دستورات و مجوزهای لازم حمایت‌های مقتضی را در این زمینه به‌عمل می‌آورد.

(تصویر-۲): مکاتبه استاندار ایلام اصغر افراسیابی در مورد اعطای مسئولیت ابلاغ و اجرای طرح‌های ناحیه‌ای به

سرپرست دانشکده دامپروری ایلام دانشگاه رازی

گروه مهندسیین مشاور مانیستار در ایلام پیرامون برنامه‌های آینده دانشکده دامپروری ایلام، تعداد دانشجویان موجود و تعداد نهایی دانشجویان و انواع فعالیت‌های دانشکده و فعالیت‌هایی که در آینده اجرا می‌شد برای دانشکده بررسی و تفحص انجام دادند. (همان،

شماره سند ۳۸۳۹، تاریخ ۱۳۵۶/۱۲/۲۸). در سال تحصیلی ۱۳۵۷ همچنان مشکلات عمرانی دانشکده برقرار بود و به‌کندی پیش می‌رفت. محل دانشکده در دامنه کوه قرار داشت و در زمان بارندگی سیلاب وارد دانشکده می‌شد. مصالحی نیز که در ساختمان آپارتمان‌ها و خوابگاه دانشجویان به‌کار رفته بود از نوع نامرغوب و پست بود و مکرر قسمتی از بنا خراب می‌شد که باید تعمیر و یا تعویض می‌شد؛ همچنین دانشکده با کم‌آبی مواجه بود و با حضور دانشجویان به مشکلات زیادی برمی‌خورد. برای رفع این نقیصه مخازن آب قرار داده بودند که روزانه به‌وسیله ماشین‌های آتش‌نشانی پر می‌شد، البته آب این مخازن ناسالم بود. تجهیزات و وسائل نقلیه دانشکده نیز فرسوده شده بودند و هر ماه مبالغی خرج تعمیرات آن‌ها می‌شد (همان، شماره سند ۶۰۱۱، ۱۳۵۷/۷/۲۹). عواملی نیز باعث کندی روند عملیات‌های عمرانی دانشکده می‌شد. در مهر ۱۳۵۷ هنوز دانشگاه رازی صورت طرح‌های عمرانی مصوبه را ابلاغ نکرده بود که بر اساس آن اقدامی صورت گیرد (همان، شماره سند ۶۰۱۱، ۱۳۵۷/۷/۲۹). کمبود بودجه و وضع نامناسب مالی دانشکده نیز باعث عملکرد نامناسب عمرانی و تأمین مایحتاج سال تحصیلی شده بود (همان، شماره سند ۴۹۵۸، تاریخ ۱۳۵۷/۴/۷). از سال ۱۳۵۴ که تأسیس دانشگاه رازی مطرح شد تا سال تحصیلی ۱۳۵۷ بسیاری از موانع و مشکلات عمرانی و حتی تهیه زمین برای تأسیس دانشکده رفع نشده بود و با بودجه‌های محدود و همکاری با سایر سازمان‌ها سعی در رفع مقطعی مشکلات برای پیشبرد امور آموزشی دانشجویان داشتند.

۱۰. تجهیزات و امکانات آموزشی

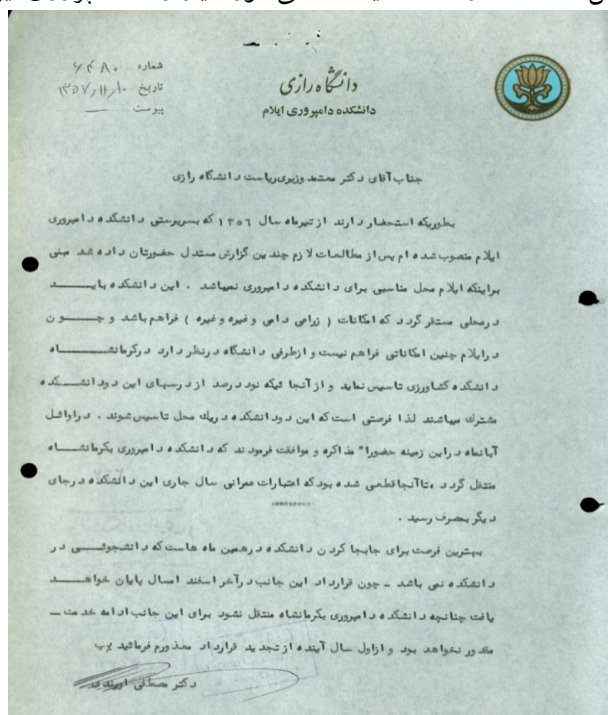
با راه‌اندازی دانشکده دامپروری باوجود برخی اقدامات انجام‌شده؛ امکانات و تجهیزات عمرانی و آزمایشگاهی و عملی تا زمان ورود دانشجویان فراهم نشده بود و هم‌زمان با ورود دانشجویان دامپروری اقدامات عملی انجام گرفت؛ این امکانات و تجهیزات در زمینه‌های امور دانشجویی، امکانات عملیاتی و علمی دروس عملی، تأمین زمین‌های مورد نیاز دانشکده دامپروری باید انجام می‌گرفت. از اهداف دانشکده دامپروری ایلام تهیه وسایل اجرای برنامه‌های عملیاتی دانشجویان از هر حیث بود؛ زیرا این دانشکده نیاز به واحدهای مختلف اعم از گاو‌داری، پرورش گوسفند، مرغداری، زنبور عسل، پرورش ماهی و بازرسی

مواد غذایی، ماشین‌آلات کشاورزی، تهیه مزرعه، مرتع و زمین‌های مورد نیاز ایجاد مراتع و کشاورزی صنعتی داشت. در دوران ریاست دکتر مصطفی اورندی اشکالاتی مرتفع و اقداماتی انجام گرفت، اما بسیاری از مشکلات باقی ماندند و بسیاری از ساختمان‌ها و امکانات پرورش دام و زمین‌ها استیجاری بودند. کم‌آبی دانشکده دامپروری، آب ناسالم، نبود علوفه مستقل برای دام‌های دانشکده، نبود ساختمان گاو‌داری، هزینه‌های زیاد برای رفت‌وآمد اساتید پاره‌وقت از تهران به ایلام، نبود اساتید متخصص مربوط به واحدهای ارائه‌شده، بخشی از مشکلات دیگر بودند.

پیش از تشکیل دانشکده دامپروری در ایلام، در خرداد ۱۳۵۳ برای نخستین بار طرح مجتمع‌های عشایری در مناطق عشایرنشین ایلام به‌منظور ایجاد تسهیلات رفاهی و بهبود وضع کشاورزی و دامداری و دامپروری عشایر میان استانداری ایلام، سرجنگل‌داری مستقل ایلام و دفتر برنامه و بودجه استان ایلام امضا شد. با تأسیس دانشکده دامپروری ایلام، دانشکده دامپروری جهت بهره‌برداری از مزایای این طرح در راستای ارتقای دانشکده در آن سهمیم شد و اجرای آن را برعهده گرفت. دانشکده دامپروری تقاضای ورود به این طرح را داشت که بر اساس آن به مناسبت برنامه‌های خاص دانشکده دامپروری و نیاز مبرمی که به اجرای برنامه‌های نمایشی و عملی و علمی و آموزشی دانشکده داشت، مجتمع عشایری چوار با کلیه تأسیسات آن برای استفاده موقت دانشجویان و آموزش روستاییان و توسعه طرح دامپروری و دامداری، زنبورداری و مرغداری در اختیار دانشکده گذاشته شد (اسناد مصطفی اقصی، طرح توسعه جامع مناطق عشایری). مقرر شد اصغر افراسیابی استاندار ایلام اجرای پروژه خرید دام و دامداری طرح عشایری را در خرداد ۱۳۵۵ به دانشکده دامپروری ایلام به ریاست دکتر اقصی واگذار کند و این طرح در تمام مدت اجرای پروژه از همکاری‌های سرجنگل‌داری قائم مقام مجری طرح، دفتر برنامه و بودجه ایلام و ذی‌حسابی طرح‌های عمرانی استان برخوردار باشد (اسناد مصطفی اقصی، سند بدون شماره، ۱۳۵۵/۸/۲۲)؛ چنین همکاری‌هایی باعث می‌شد تا دانشکده دامپروری با وجود کمبود شدید امکانات برای دروس عملی بتواند تا حدودی آن‌ها را برای دانشجویان در سال‌های بعدی مرتفع کند.

باتوجه به مشکلاتی که در روند تأسیس دانشکده دامپروری ایلام و امور آموزشی و عملی آن به‌طور گسترده وجود داشت، یکی از اعضای هیئت علمی دلایلی در نامناسب بودن تأسیس

این دانشکده در ایلام مطرح کرد؛ بر اساس دلایل وی دانشکده دامپروری یکی از پرهزینه‌ترین دانشکده‌ها در هنگام تأسیس بود و باید در محلی احداث می‌شد که تمام امکانات طبیعی از نظر آب‌وهوا و خاک مناسب باشند؛ زیرا مرکز ثقل این دانشکده بر روی دام و زراعت قرار داشت که به آب فراوانی نیاز بود. استان ایلام فاقد آب‌های جاری بود و آب مورد نیاز این منطقه از آب‌های زیرزمینی تأمین می‌شد که این آب نیاز عمومی و احتیاج بیش‌ازحد این دانشکده به آب را برطرف نمی‌کرد. از نظر این فرد منتقد، این دانشکده را نمی‌توان دانشکده دامپروری نامید؛ زیرا فاقد گاو، گوسفند، طیور، ماهی و زمین‌های زراعی بود؛ همچنین در حومه این استان هم گاو‌داری یا مرغداری به سبک صحیح وجود نداشت و به دلیل نامساعد بودن محل دانشکده در استان، هیئت علمی مورد نیاز رشته دامپروری نیز تکمیل نشد.

(تصویر-۳): مکاتبه مصطفی اورندی در مورد شرایط نامناسب دانشکده دامپروری ایلام، مشکلات و چالش‌ها

امکانات عملی در دروس دامپروری، گیاه‌شناسی، مرتع‌داری و زراعت در دانشکده وجود نداشت و دانشجویان باید بیش از صد کیلومتر برای بازدید یا دروس عملی منتقل می‌شدند و باعث نداشتن بازدهی مناسب به علت خستگی می‌شد و از نظر اقتصادی و زمان نیز مقرون

به‌صرفه نبود (اسناد حمید ایران‌نژاد، گزارش آبان ۱۳۵۷). دکتر مصطفی اورندی نیز در پایان مأموریت خود در ریاست دانشکده در دی ماه ۱۳۵۷ طی مکاتبه‌ای که با دکتر فریدون معتمد وزیری رییس دانشگاه رازی داشت و باوجود تأسیس این دانشکده در طی دو سال گذشته آن، عدم رضایت خود را از امکانات دانشکده اظهار می‌کند و ایلام را محل مناسبی برای دانشکده دامپروری نمی‌داند.

طبق پیشنهاد اورندی، دانشکده باید در محلی مستقر می‌شد که امکانات زراعی، دامی و مالی قابل تأمین بود و چون در ایلام چنین امکاناتی فراهم نبود و دانشگاه رازی نیز در نظر داشت در کرمانشاه دانشکده کشاورزی تأسیس کند و بسیاری از درس‌های آن‌ها مشترک بودند پیشنهاد ادغام این دو دانشکده در یک محل داده شد (اسناد مصطفی اورندی، گزارش دی ماه)؛ باوجود مشکلات بسیار، دانشکده دامپروری اهدافش را در جهت تربیت و پرورش دانشجویان در این رشته درپیش گرفت.

۱۱. پذیرش دانشجو

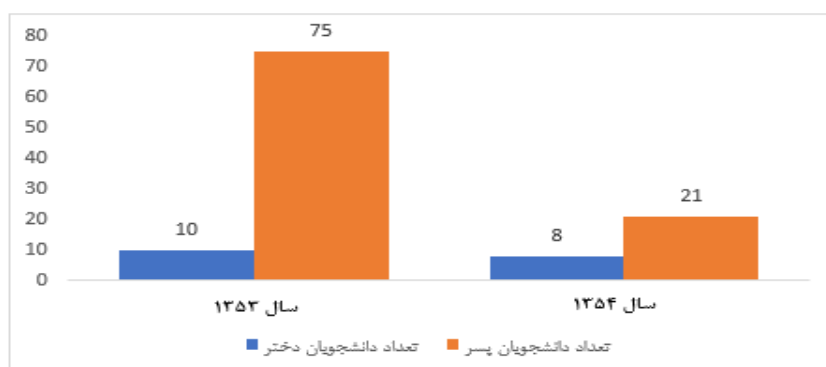
در نخستین سال افتتاح رشته دامپروری در دانشکده علوم کرمانشاهان که از طریق آزمون ورودی دانشکده برگزار شد، هشتادوپنج دانشجو پذیرفته شدند؛ چون آزمون ورودی دانشکده علوم کرمانشاهان معمولاً مستقل و از طریق کنکور سراسری و در بهمن ماه برگزار می‌شد، در دوره دوم در سال ۱۳۵۴ نیز تعداد دیگری در فراخوان آزمون دانشکده شرکت کردند که تا افتتاح دانشگاه رازی تعداد دانشجویان رشته دامپروری دانشکده علوم کرمانشاهان به بیش از یک‌صد نفر رسید. در افتتاحیه دانشگاه در سال ۱۳۵۵ رشته مذکور طبق پیش‌بینی‌های لازم برای افتتاح پردیس دانشگاه رازی در ایلام به‌عنوان دانشکده دامپروری دانشگاه رازی در ایلام فعالیت خود را پی‌گرفت و مطابق نخستین گزارش سنجش و ارزیابی یک‌سال پس از افتتاح دانشگاه رازی تعداد دانشجویان رشته مذکور در نیم‌سال دوم سال ۱۳۵۵ در ایلام نیز به حدود یکصدوپنجاه نفر رسیده بود.

از دانشجویان پذیرفته‌شده در نیم‌سال دوم ۱۳۵۳، ۳۴ نفر از استان کرمانشاه و ۳ نفر از ایلام و مابقی از دیگر شهرهای کشور بودند. از ورودی‌های سال ۱۳۵۴، تعداد ۲۹ نفر که ۲۱ نفر مرد و ۸ نفر زن، ۲۱ نفر از استان کرمانشاه و ۱ نفر از ایلام بودند. رشته تحصیلی آن‌ها در

دبیرستان طبیعی بود (پرونده‌های آموزشی دانشجویان رشته داپرووری فارغ التحصیل ۱۳۵۸)؛ بنابراین پذیرش دانشجو برای رشته داپرووری در دانشکده علوم کرمانشاهان با پذیرش و فراخوان شرکت در آزمون در سال ۱۳۵۴ آغاز شد، اما روند پذیرش دانشجو در سال‌های ۱۳۵۵ و ۱۳۵۶ نشان می‌دهد که تا سال ۱۳۵۷ دانشکده داپرووری ایلام حدود دویست نفر دانشجو پذیرفته بود.

(جدول-۱): دانشجویان رشته و گروه داپرووری دانشکده علوم کرمانشاهان تا مهر ۱۳۵۵

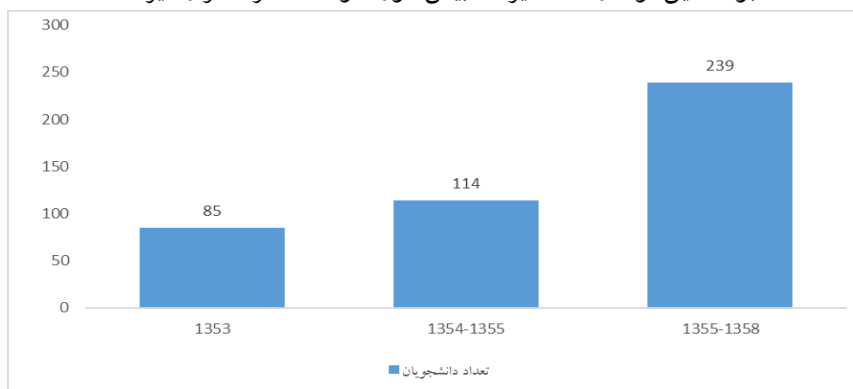
ردیف	تعداد دانشجویان پسر	تعداد دانشجویان دختر	سال	رشته
۱	۷۵ نفر	۱۰ نفر	بهرمن ۱۳۵۳	داپرووری
۲	۲۱ نفر	۸ نفر	سال ۱۳۵۴	داپرووری
۳	در مهر ماه سال ۱۳۵۵ همزمان با افتتاح دانشگاه رازی گروه به‌عنوان دانشکده داپرووری ایلام شناخته شد.			

(تصویر-۴): نمودار مقایسه تعداد دانشجویان پسر و دختر رشته و گروه داپرووری دانشکده علوم کرمانشاهان در ۲ سال ابتدایی تأسیس

اسناد و مدارکی از پذیرش دانشجو در سال ۱۳۵۶ در بایگانی‌ها یافت نشد، اما برای پذیرش دانشجو در سال تحصیلی ۱۳۵۷، مردادماه پس از تبادل نظر با دبیرخانه امور آموزشی و دانشجویی دانشگاه رازی و سازمان سنجش آموزش در وزارت علوم و آموزش عالی تاریخ مصاحبه با داوطلبان با هماهنگی دانشکده داپرووری ایلام تعیین شد و متن آگهی با همکاری دبیرخانه دانشگاه تهیه و از طریق دبیرخانه مرکزی به روزنامه‌های کیهان، اطلاعات، رستاخیز و

آیندگان فرستاده شد. از روز دوم تا یازدهم شهریور ماه ۶۱۴۰ پکت درخواست شرکت در مصاحبه به دانشکده رسید که بر این اساس: ایلام ۶۶ پکت، کرمانشاهان ۶۰۲ پکت، کردستان ۱۹۰ پکت، سایر استان‌ها ۵۲۸۲ پکت بود. با پکت‌هایی که با تأخیر به دست دانشکده رسید جمعاً ۶۸۸۱ درخواست بود. از مجموع این درخواست‌ها ۶۲۸ نفر دعوت و کارت ورود به جلسه گرفتند. از این تعداد نیز از شهر ایلام تنها ۵ نفر (۲ دختر و ۳ پسر)، کرمانشاهان ۱۲ نفر (۶ دختر و ۶ پسر)، کردستان ۸ نفر (۲ دختر و ۶ پسر) و یک پسر از سایر استان‌ها پذیرفته شدند (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۵۵۲۴، تاریخ ۱۳۵۷/۶/۳۰)؛ بر این اساس هدف دانشکده اولویت دادن به پذیرش دانشجویانی بود که در سه استانی غرب سکونت داشتند تا دانشجویان رشته دامپروری از مناطق غربی کشور باشند و به تربیت و پرورش کارشناسان مورد نیاز محلی منجر شود. در این میان پذیرش دختران دانشجو نیز نشان‌دهنده فراهم آمدن فرهنگ لازم در میان خانواده‌ها در ادامه تحصیل دختران به شمار می‌رفت؛ هرچند رشته دامپروری بیشتر رشته‌ای مردانه بود، اما تغییرات فرهنگی و لزوم ورود زنان به محیط تحصیل و کار باعث شده بود تا این‌گونه رشته‌ها نیز کمابیش مورد توجه دختران قرار گیرد.

(تصویر-۵): نمودار آماری رشد ظرفیت دانشجویی دانشکده دامپروری ایلام دانشگاه رازی (۱۳۵۵-۱۳۵۸)

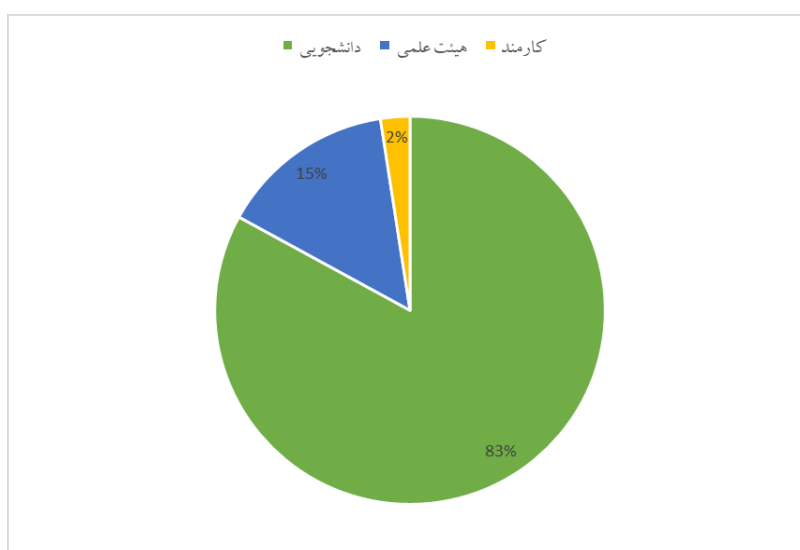
مطابق اسناد و مدارک آموزشی- دانشجویی تا سال ۱۳۵۸، جمعاً ۲۳۹ دانشجو در دانشکده دامپروری دانشگاه رازی پردیس ایلام مشغول تحصیل بوده‌اند؛ بر اساس آمارهای موجود احتمالاً میانگین پذیرش سالانه دانشجویان در طی سال‌های ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۸ در هرسال حدود ۴۰ نفر بوده است و با توقف آموزش‌ها در پایان سال ۱۳۵۸ و آغاز سال ۱۳۵۹ وقوع انقلاب فرهنگی تعداد ۱۱۰ نفر دانش‌آموخته دانشکده دامپروری ایلام تحصیلات

خود را به اتمام رسانده بودند؛ همچنین ۱۲۹ نفر فاقد صدور تعرفه دانش‌آموختگی بود که نشان‌دهنده توقف تحصیلات در این سال‌ها بوده است (پرونده‌های آموزشی دانشجویان رشته دامپروری فاقد تعرفه تحصیلی، ۱۳۵۳-۱۳۵۴).

(جدول-۲): آمار کلی دانشجویان، دانش‌آموختگان، اعضای هیئت علمی و کارمندان رشته دامپروری و دانشکده

دامپروری ایلام دانشگاه رازی (۱۳۵۳-۱۳۵۸)

ردیف	تعداد دانشجویان دانش‌آموخته تا سال ۱۳۵۸	تعداد دانشجویان فاقد تعرفه ۱۳۵۳-۱۳۵۸	تعداد هیئت علمی دائم و پاره‌وقت	تعداد کارمندان
۱	۱۱۰ پرونده دانشجویی دارای تعرفه تحصیلی	۱۲۹ پرونده دانشجویی فاقد تعرفه تحصیلی	۴۲ پرونده عضو هیئت علمی	۷ پرونده کارمندی
جمع	۱۱۰ نفر	۱۲۹ نفر	۴۲ نفر	۷ نفر

(تصویر-۶): نمودار و آمار تطبیقی نسبت دانشجویان با اساتید و کارمندان دانشکده دامپروری ایلام طی سال‌های

۱۳۵۵-۱۳۵۸ (۲۳۹ دانشجو، ۴۲ عضو هیئت علمی، ۷ کارمند)

تعداد استادان همکار دائم و پاره‌وقت ۴۲ نفر بوده است که در جایگاه اعضای هیئت علمی (از سال‌های ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۳) در این دانشکده همکاری داشته‌اند؛ هرچند از وضعیت کارکنان اطلاعات دقیقی در دست نیست؛ اما مطابق اسناد مالی و حقوقی دانشکده تعداد ۷ نفر به صورت کارمندی در حوزه اداری، مالی و حقوقی دانشکده به صورت پراکنده فعالیت داشته‌اند.

۱۲. آموزش و سنوات تحصیلی

۱-۱۲. برنامه‌های درسی

امور آموزشی دانشکده دامپروری بر اساس برنامه نیم‌سال‌ها در مدت چهار سال تعلیم دانشجویان تنظیم شد. با راه‌اندازی رشته دامپروری برنامه دروس هر دو نیم‌سال تحصیلی با کمک کارشناس و استادانی از دانشگاه آکرون آمریکا در اختیار دانشکده قرار گرفت (اسناد مصطفی اقصی، تاریخ گزارش ۱۳۵۵/۸/۲۳). دانشجویان در هر نیم‌سال برای بهره‌مندی از مزایای آموزش رایگان، که شامل همه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور می‌شد، فرم تقاضانامه‌ای را تکمیل می‌کردند و سرپرست دانشجو نیز تعهدی را امضاء می‌کرد که مقررات دانشکده را اجرا کند؛ در غیر این صورت نسبت به تعهدات مسئول بود و در صورت پرداخت نکردن هزینه خوابگاه، بهای آن باید از سوی سرپرست دانشجو پرداخت می‌شد.

(جدول-۳): فهرست واحدهای درسی و آموزشی دانشکده دامپروری (۱۳۵۵-۱۳۵۹)

نام درس	ردیف	نام درس	ردیف
زبان انگلیسی	۱	فیزیولوژی	۱
ریاضی عمومی	۲	شیمی آلی	۲
جامعه‌شناسی	۳	فیزیک	۳
بهداشت و بیماری‌ها	۴		
شیمی عمومی	۵		
فیزیولوژی دام	۶		
ورزش	۷		
ادبیات	۸		
نام درس	ردیف	نام درس	ردیف
گیاه‌شناسی	۱		
جانورشناسی	۲		
بهداشت محیط زیست	۳		

زیست‌شناسی عمومی	۴	آزمایشگاه فیزیک	۴
دامپروری عمومی	۵	ورزش	۵
دامپروری عملی	۶	زبان انگلیسی	۶
		آمار و احتمالات	۷
نیم‌سال دوم ۱۳۵۵-۱۳۵۶	ردیف	نیم‌سال اول ۱۳۵۵-۱۳۵۶	ردیف
ماشین‌آلات کشاورزی ۲	۱	ماشین‌آلات کشاورزی	۱
ژنتیک عمومی	۲	اقتصاد عمومی	۲
بیومتری	۳	زراعت عمومی	۳
میکروبیولوژی	۴	تکنولوژی فرآورده دامی	۴
بیماری‌های دام	۵	بیوشیمی	۵
بهداشت روستا و کمک‌های اولیه	۶	خاک‌شناسی	۶
زبان انگلیسی	۷		
میکروب‌شناسی	۸		
نیم‌سال اول ۱۳۵۶-۱۳۵۷	ردیف	نیم‌سال اول ۱۳۵۶-۱۳۵۷	ردیف
ژنتیک دام	۱	پرورش طیور	۱
ساختمان و تأسیسات	۲	عملیات پرورش طیور	۲
سیلوکردن علوفه	۳	پرورش زنبور عسل	۳
آبیاری	۴	آناتومی عملی	۴
پرورش گاو شیری	۵	تکنولوژی دام عملی	۵
پرورش گاو گوشتی	۶	بهداشت دام	۶
اصول تغذیه دام	۷	مرتعداری	۷
		زبان انگلیسی	۸
		نیم‌سال اول ۱۳۵۷-۱۳۵۸	ردیف

۱	اقتصاد کشاورزی
۲	اراضی گیاهی
۳	تغذیه گیاهان
۴	پرورش ماهی
۵	بازاریابی
۶	پرورش گوسفند و بز
۷	زبان انگلیسی
۸	مامایی و تلقیح

۱۲-۲. دوره‌های کارورزی و مؤسسات همکار

نخستین دانشجویان ورودی رشته دامپروری در نیم‌سال‌های پایانی باید امور مربوط به کارآموزی را می‌گذراندند. دانشکده دامپروری نیز اقدامات و مذاکراتی جهت کارآموزی دانشجویان با شرکت‌های خصوصی و دولتی انجام داد. در خرداد ماه ۱۳۵۶ اقدام برای کارآموزی نخستین ورودی دانشجویان رشته دامپروری در ترم تابستان انجام شد و از ۹۰ نفر دانشجوی نیم‌سال پنجم هشتاد نفر ثبت نام کردند. این دانشجویان به دانشگاه‌هایی که امکانات بیشتری داشتند و به شرکت‌ها و مؤسسات مرتبط معرفی شدند. این مراکز بدین شرح بودند: دانشگاه جندی‌شاپور ۵ نفر، شرکت سهامی زراعی آریامهر (شیراز) ۲ نفر، شرکت سهامی زراعی بافین کرمان ۲ نفر، شرکت سیهان در شهریار (بخش خصوصی) ۵ نفر، مجتمع شیر و گوشت قره‌تپه (در شهریار بخش خصوصی) ۳ نفر، بین ۱۱ دامپروری اطراف تهران (بخش خصوصی) ۵۵ نفر، دامپروری اداره کشاورزی کردستان (سندج) ۲ نفر، دامپروری اداره کشاورزی استان کرمانشاهان و مرغداری‌های اطراف کرمانشاه (بخش خصوصی) ۱۱ نفر. هزینه اعزام این دانشجویان را دانشکده تقبل می‌کرد. دانشجویان کارورز در کرمانشاه و سندج زیر نظر سرپرست دانشکده بودند و دانشجویانی نیز که به شهرهای دیگر اعزام می‌شدند استادان مربوطه نیز آن‌ها را همراهی می‌کردند (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۱۷۴۰، تاریخ ۱۳۵۶/۵/۳۱)؛ از سوی دانشکده برای تعیین محل کارآموزی تابستانی سال ۱۳۵۷ دانشجویان نیز از فروردین ماه اقدام و محل‌هایی مرتبط برای ۱۲۰ نفر دانشجویان فراهم شد. ابلاغ‌های آنان صادر و در سراسر کشور روز دهم تیرماه آغاز به کارآموزی دانشجویان اعلام

شد. محل‌هایی که برای دانشجویان تعیین شد بدین شرح بوده است:

(جدول-۴): جدول مؤسسات و نهادهای همکار دوره‌های کارورزی آموزشی دانشکده دامپروری ایلام دانشگاه رازی (تابستان ۱۳۵۷) (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۴۹۵۸، تاریخ ۱۳۵۷/۴/۷)

ردیف	نام مؤسسه یا شرکت همکار	شهر یا استان	تعداد دانشجویان	نوع مؤسسه (خصوصی یا دولتی)
۱	شرکت سهامی زراعی آریامهر	استان فارس - شیراز	۵ نفر	بخش خصوصی
۲	شرکت سهامی زراعی بافین	استان کرمان - کرمان	۵ نفر	بخش خصوصی
۳	شرکت سهامی زراعی خاصبان	استان آذربایجان - تبریز	۳ نفر	بخش خصوصی
۴	شرکت سهامی کشاورزی و دامپروری سفیدرود	استان مازندران - رشت	۵۰ نفر	بخش تعاونی
۵	شرکت سهامی مرغ زیبا همدان	استان همدان - همدان	۶ نفر	بخش خصوصی
۶	شرکت سهامی مرغ اتحاد مراغه	استان آذربایجان - مراغه	۱ نفر	بخش خصوصی
۷	مؤسسه دامپروری امین آباد	استان تهران - شهر ری	۹ نفر	دولتی - وابسته به دانشگاه تهران
۸	مؤسسه دامپروری جانسپار	استان تهران - شهریار	۴ نفر	بخش خصوصی
۹	مؤسسه دامپروری مهندس فردوس	بخش خصوصی	۱ نفر	بخش خصوصی
۱۰	اداره دامپروری	استان آذربایجان شرقی	۹ نفر	بخش دولتی
۱۱	شرکت سهامی یوش هشتگرد	استان تهران	۲ نفر	بخش خصوصی
۱۲	اداره دامپروری	استان آذربایجان غربی	۱۴ نفر	بخش دولتی
۱۳	اداره دامپروری	استان کرمانشاه	۱۳ نفر	بخش دولتی
جمع			۱۲۲ نفر	

مشکلی که در اعزام دانشجویان وجود داشت مسئله‌ی پرداخت هزینه زندگی آن‌ها و تأمین اعتبار بود که به مبلغ ۳،۷۶۰،۰۰۰ ریال نیاز بود، اما برای انجام کارآموزی دو میلیون ریال به حساب دانشکده واریز می‌شد؛ بر این اساس وضع مالی دانشکده مناسب نبود و قسمتی از برنامه‌های دانشکده که باید در تابستان انجام می‌شد قابل اجرا نبودند. در این زمینه دانشگاه رازی به دلیل کمبود اعتبارات لازم بیش‌ازاین نمی‌توانست نیازهای دانشکده دامپروری ایلام را برآورده سازد و ریاست دانشکده دائم به این وضعیت معترض بود (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۴۶۸۷، تاریخ ۱۳۵۷/۳/۲۸)؛ در نتیجه تصمیم گرفته شد که به هر یک از دانشجویان روزانه ۴۰۰ ریال (با همکاری این شرکت‌ها) به‌عنوان هزینه زندگی پرداخت کنند

و با استقراض از محل‌های مختلف قسمتی از هزینه زندگی دانشجویان تأمین و پرداخت شود. از همه صاحبان و مدیران مؤسسات دامپروری تقاضا شد محلی برای استراحت دانشجویان در هنگام ظهر یا شب تأمین کنند که بیشتر آن‌ها موافقت کردند و برخی مؤسسات که موافقت نکردند با همکاری اداره کل آموزش و پرورش شرایط اسکان دانشجویان فراهم می‌شد (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۴۹۵۸، تاریخ ۱۳۵۷/۴/۷).

۱۳. چالش‌های دانشکده دامپروری

برای تدریس دروس عملی باید امکانات و تجهیزاتی فراهم می‌شد؛ با وجود اینکه یک‌سال از تأسیس دانشکده دامپروری گذشته بود برای برنامه عملی مرغداری و پرورش طیور به دلیل نبود امکانات، برخی از جلسات کلاس‌ها در نیم‌سال اول سال ۱۳۵۶ تشکیل نشد و برخی از دروس نیز ناقص تدریس شد. این تشکیل‌نشدن جلسات کلاس بر اساس عواملی بود؛ ساختمان آشیانه ابتدایی و ناقص، نصب‌نشدن آبخوری‌های خودکار، نبود برخی وسایل مورد لزوم مانند دستگاه اندازه‌گیری مقاومت پوسته تخم مرغ، دستگاه اندازه‌گیری اندکس زرده، وسایل مورد نیاز برای اخذ اسپرم و تلقیح مصنوعی، دستگاه اندازه‌گیری اندکس قالب تخم مرغ، دستگاه اندازه‌گیری ارتفاع سفیده و زرده تخم مرغ، قفس‌های نگه‌داری، دستگاه پتروتر جهت آزمایش کیفیت گوشت، تعداد ۱۰ عدد مرغ و ۲ عدد خروس از نژادهای مختلف موجود در ایران و هیدرومتر (رطوبت سنج). با بررسی این کمبودها، می‌توان دریافت که دانشکده حتی تجهیزات اولیه را نیز در اختیار نداشت. دانشکده سعی داشت این مشکلات و مسائل را به شیوه‌های مختلف حل کند تا کلاس‌های عملی برگزار شوند؛ درواقع با کمترین امکانات دروس عملی برگزار شوند (اسناد ابوالقاسم عرب علیدوستی، گزارش مهندس مجید صرافی هیئت علمی گروه دامپروری به عرب علیدوستی مدیر گروه).

پس از دو سال از بازگشایی دانشکده دامپروری، امکاناتی که برنامه عملی دانشجویان را در دانشکده اجرا کنند موجود نبود و برنامه‌های عملی در خود دانشکده و شهرهای اطراف انجام می‌شد، در دانشکده عملیات‌های آزمایشگاه و مرغداری، عملیات ماشین‌آلات در مهران، قسمتی از دروس عملی در چوار و قسمتی با هماهنگی مدیریت کل کشاورزی و عمران روستایی در اداره دامپروری کرمانشاه و قسمتی در ماهی‌دشت و سرپل ذهاب تحت سرپرستی استادان هر درس اجرا می‌شد (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۴۹۵۸، تاریخ

۱۳۵۷/۴/۷). اقداماتی نیز برای تهیه لوازم آزمایشگاهی از کشورهای اروپایی انجام شده بود و دانشکده درخواست همکاری گمرک در ارسال این تجهیزات را داشت (اسناد مصطفی اقصی، گزارش فروردین لغایت آبان ۱۳۵۵). تجهیزات آزمایشگاه زبان نیز نصب نشده بود (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۶۰۱۱، تاریخ ۱۳۵۷/۷/۲۹). قسمتی از عملیات دامپروری (دامپروری عمومی، تغذیه دام، پرورش گاو) و قسمتی از عملیات زراعتی (مرتع‌داری، آبیاری، سیلوکردن علوفه) در کرمانشاه (اداره دامپروری) و در ماهی‌دشت و سرپل ذهاب (عمران منطقه غرب) انجام می‌شد (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۴۴۶۸، تاریخ ۱۳۵۷/۲/۳۰).

۱۳-۱. تأمین دام در دانشکده

از موارد اساسی و مهم دانشکده دامپروری تأمین دام‌های مورد نیاز و امکانات پرورش آن‌ها بود. دانشکده دامپروری ایلام از همان سال‌های نخست تأسیس به دنبال حل مشکلات مربوط به آن بود؛ تا اواسط سال ۱۳۵۷ از اعتبارات طرح‌های عمرانی دانشگاه در این رابطه هزینه‌ای نشده بود و نسبت به پرداخت بهای زمین، حصارکشی، حفر چاه و ساختمان گاوداری اقدامی به عمل نیامده بود و عملیات دامپروری دانشجویان در کرمانشاه و یا سایر شهرها برگزار می‌شد (اسناد مصطفی اورندی، گزارش شهریور ۱۳۵۷). دانشکده در تأمین علوفه دام‌ها نیز در مضیقه بود و سرچنگل‌داری ایلام و استانداری در این رابطه با دانشکده همکاری نمی‌کردند (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۶۰۱۱، تاریخ ۱۳۵۷/۷/۲۹). در اوایل تأسیس دانشکده دامپروری، جهت تهیه و خرید گوسفند با سازمان تعاون روستایی ایلام در ارتباط بود و به افرادی از اعضای هیئت علمی مأموریت داده می‌شد تا در کمیسیون‌های مربوط به خرید گوسفندان از اتحادیه شرکت‌های تعاونی روستایی حاضر باشند و اقدام به خرید کنند (اسناد پرویز معتمدی کردستانی، شماره سند ۴۶۴، تاریخ ۱۳۵۵/۱۰/۸). انتظار می‌رفت که در تابستان سال ۱۳۵۷ واحد گاوداری آموزشی شروع به کار کند تا در سال تحصیلی پیش روی آن نیاز به اعزام دانشجویان به کرمانشاهان و سایر مناطق برای آموزش عملی نباشد، اما این کار انجام نشد (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۴۹۵۸، تاریخ ۵۷/۴/۷).

۱۳-۲. آزمایشگاه‌ها و امکانات عملی و فنی

از اهداف دانشکده دامپروری تأمین امکانات برای اجرای برنامه‌های عملیاتی دانشجویان بود. این دانشکده نیاز به واحدهای مختلف اعم از گاوداری، پرورش گوسفند، مرغداری، زنبور

عسل، پرورش ماهی، بازرسی مواد غذایی، ماشین‌آلات کشاورزی و تهیه مزرعه داشت. در سال ۱۳۵۵ اقداماتی برای دروس عملی انجام شد؛ امکان تهیه مکانی مستقل برای مرغداری و پرورش طیور وجود نداشت و اجاره محلی برای این امر برای دانشکده مقرون به صرفه‌تر بود؛ بر این اساس بخش خصوصی شرکت دالاهو حاضر شد یک مرغداری را که بیش از ۵ میلیون ریال برای تجهیز آن هزینه کرده بود در مقابل دریافت پنج هزار تومان در ماه، برای کمک به دانشکده به منظور آموزش دانشجویان واگذار کند و این اقدام بسیار مفید و تقریباً بدون هزینه برای دانشکده بود؛ سپس مالکان مرغداری بخشی محدود از لوازم و اثاثیه رایگان در اختیار دانشکده گذاشتند (اسناد مصطفی اقصی، گزارش فروردین لغایت آبان ۱۳۵۵). رئیس دانشکده همچنین برای احداث ایستگاه پرورش ماهی از کارشناس سازمان حفاظت محیط زیست تهران که دوره ماهی‌شناسی را در انگلستان گذرانده بود و مدتی نیز در شیلات شمال تدریس کرده بود دعوت کرد تا طرحی در این زمینه فراهم کند (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۳۵۸۶، ۱۳۵۶/۱۱/۲۹).

۱۳-۳. امکانات رفاهی و دانشجویی

برای تأمین امور و امکانات مربوط به دانشجویان باید اقداماتی صورت می‌گرفت. در بدو تأسیس دانشکده دامپروری در سال ۱۳۵۵ وسایل مورد لزوم خوابگاه‌ها مانند موکت، میز، نفت، بخاری و پتو تهیه و ترتیباتی برای تسهیل در رفت آمد دانشجویان در نظر گرفته شد و مسئولی از اعضای هیئت علمی برای امور دانشجویی تعیین شد (اسناد مصطفی اقصی، گزارش فروردین لغایت آبان ۱۳۵۵). در شهریور سال ۱۳۵۶ برای ۴۱ نفر دانشجوی جدید که در آزمون همگانی شرکت و پذیرفته شده بودند لوازم خواب از قبیل تختخواب، پتو، تشک، ملافه، بالش خریداری شد (از این تعداد ۳۸ نفر ثبت نام کردند)؛ علاوه بر کمبود خوابگاه با ورود دانشجویان ورودی جدید، کلاس درس نیز وجود نداشت؛ ناگزیر با تغییر دادن محل انبار، یک کلاس درس به کلاس‌های پیشین اضافه شد. مشکلات تردد دانشجویان نیز از مهم‌ترین معضلات این دانشکده بود؛ بسیاری از دانشجویان این دانشکده از شهرستان‌های دیگر بودند و جاده‌های مواصلاتی و صعب‌العبور ایلام در آن زمان از مهم‌ترین چالش‌ها بود. در شهریور ۱۳۵۷ در آزمون ورودی دانشکده دامپروری شانزده نفر دختر پذیرفته شدند و مجموع دختران دانشجوی این دانشکده به ۴۸ نفر رسید، اما بلوک خوابگاه دانشجویان دختر

بیش از ۲۸ نفر گنجایش نداشت که به دنبال راه حل‌هایی برای اسکان آنان بودند (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۶۰۱۱، تاریخ ۱۳۵۷/۷/۲۹). مصطفی اورندی سرپرست دانشکده دامپروری به منظور فراهم کردن مایحتاج دانشجویان قصد ثبت شرکت تعاونی دانشجویان را داشت و در این زمینه درصدد بود همکاری با استاندار ایلام و پشتکوه را جلب کند (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۴۹۵۸، تاریخ ۱۳۵۷/۴/۷). در خصوص وام دانشجویی نیز بودجه کافی در اختیار دانشکده نبود. در شهریور سال ۱۳۵۶ دانشکده درخواست وام مسکن، کمک هزینه تحصیلی دانشجویان را تهیه و به دبیرخانه دانشگاه رازی فرستاده شد، اما پس از چندین بار مکاتبه با دانشگاه به نتیجه‌ای نرسیدند و در نهایت با صندوق رفاه دانشجویان مستقیم تماس گرفتند تا مبالغ عقب‌افتاده دانشجویان از مرکز درخواست و به ایلام حواله شود (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۵۵۲۴، تاریخ ۱۳۵۷/۶/۳۰).

۱۳-۴. بروز تمایلات و حرکات‌های سیاسی

با وقوع تحولات سیاسی معطوف به انقلاب اسلامی در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ فضای علمی و آموزشی مراکز و نهادهای علمی دست‌خوش ناآرامی‌هایی شد. دانشکده تازه تأسیس دامپروری ایلام با چالش‌های موجود که بیان شد نیز تحت تأثیر این فضا قرار گرفت و اعتراضات دانشجویی و صنفی سمت‌وسوی سیاسی به‌خود گرفت و اسباب ناآرامی‌هایی در دانشکده را فراهم آورد؛ لذا این ناآرامی‌ها منجر به گرفتن تصمیماتی از سوی مسئولین وقت شد و مطابق دستور مراجع امنیتی فضای دانشکده در استان و شهر کوچک و دورافتاده‌ای چون ایلام تحت نظارت قرار گرفت و مطابق تصمیمات اولیای امور علاوه بر دانشجویان حتی برخی از اولیای آن‌ها فراخوانده شدند و به شرح ذیل از دانشجویان و اولیای آن‌ها تعهداتی گرفته می‌شد که در اعتصاب شرکت نداشته باشند: «اینجانب که برای ادامه تحصیل در دانشکده دامپروری ایلام ثبت‌نام نموده‌ام متعهد می‌شوم که در تمام مدت تحصیل مقررات دانشکده را کاملاً رعایت نمایم و در انجام هر عملی که مخالف قوانین و دستورهای مسئولین باشد و همچنین از شرکت در هرگونه اعتصاب به منزله اعلام ترک تحصیل برای همیشه خواهد بود و به موجب همین تعهدنامه دانشکده مجاز خواهد بود مراتب ترک تحصیل را اعلام و نامم را از ردیف دانشجویان حذف و در صورت مشمول‌بودن مراتب را به وظیفه عمومی اعلام نماید.» (اسناد آموزشی دانشجویان فارغ‌التحصیل ۱۳۵۸). با توجه به گسترش

اعتراضات در سال ۱۳۵۷ و توسعه نفوذ حزب رستاخیز در آموزش عالی از جمله در دانشکده دامپروری مسئولین حزب «رستاخیز ملت ایران» اطلاعات اجمالی درباره دانشجویان را از رئیس دانشکده خواستار شدند تا پرسش‌نامه‌ای تنظیم و برای امور دانشجویی دانشگاه رازی ارسال کنند (اسناد مصطفی اورندی، شماره سند ۵۲۸۵، تاریخ ۱۳۵۷/۵/۲۹). البته در رابطه با این پرسش‌نامه و مفاد و محتوای آن اطلاعاتی به دست نیامد. پس از انقلاب اسلامی نیز دانشکده مذکور همچنان با توجه به شرایط جامعه انقلابی، با مشکلات پیشین مواجه بود و با وجود تداوم دوره‌های آموزش تحت تأثیر فضای سیاسی پس از انقلاب قرار گرفت و از سال ۱۳۵۹ آشنفگی فضای دانشگاه‌ها و حضور جریان‌های سیاسی تا انقلاب فرهنگی متوقف شد (مصاحبه با شهاب قاضی و محمد معینی، ۱۵، ۲۰، ۲۰۳/۲/۱۴۰۳).

۱۴. نتیجه‌گیری

مناطق غربی از جمله مناطقی در کشور بود که در فرایند نوسازی و توسعه آموزشی با تأخیر وارد عرصه آموزش‌های علمی و تخصصی در سطوح آموزش عالی شد؛ بنابراین در پایان عصر پهلوی، نیازهای اجتماعی، شرایط اقلیمی و جغرافیایی مساعد در مناطق غربی کشور در استان ایلام باعث شد تا در تحقیقات و بررسی‌ها، رشته دامپروری در اولویت‌های برنامه‌ریزی آموزشی به‌عنوان رشته‌ای عملی و کاربردی در ساختار دانشکده علوم کرمانشاهان قرارگیرد و زمینه را برای ثبت‌نام دانشجویان علاقه‌مند به این رشته و استخدام اعضای هیئت علمی فراهم آورد. در اواخر سال ۱۳۵۳ که دستور تأسیس دانشگاه رازی از سوی دربار پهلوی و وزارت علوم صادر شد، باتوجه به بسترهای محیطی، شرایط آب‌وهوایی و محرومیت‌های استان ایلام و بر اساس برخی مطالعات در سطوح وزارت علوم و آموزش عالی و با استفاده از مشاوره دانشگاه امریکایی اکرون و بنا به درخواست‌ها و پی‌گیری‌های مسئولین وقت استان ایلام رشته دامپروری ابتدا در دانشکده علوم کرمانشاهان تأسیس و سپس با عنوان پردیس دانشکده دامپروری دانشگاه رازی به استان ایلام منتقل شد و زمینه را برای ورود آموزش عالی و کسب نخستین تجربیات در عرصه آموزش عالی در استان محروم و تازه تأسیس ایلام را فراهم آورد. در آغاز بین سال‌های ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۵ طی دو سال آغازین رشته دامپروری در دانشکده علوم کرمانشاهان تأسیس شد و یکی از پنج رشته اصلی در ساختار این دانشکده بود. پذیرش بیش از یک‌صد نفر دانشجو در طی این مدت، ارائه خدمات دانشجویی، جذب

نخستین استادان و تأسیس گروه تخصصی و استفاده از ظرفیت بین رشته‌ای و تخصص سایر رشته‌های دانشکده علوم کرمانشاهان و دانشگاه رازی برای تقویت امور آموزشی دانشجویان رشته دامپروری از مهم‌ترین اقداماتی بود که دانشکده علوم کرمانشاهان و سپس دانشگاه رازی برای تأسیس و راه‌اندازی رشته کارشناسی دامپروری انجام دادند؛ بدین صورت شرایط را در سال ۱۳۵۵ برای انتقال و افتتاح دانشکده دامپروری ایلام به‌عنوان پردیس دانشگاه رازی فراهم آوردند؛ بنابراین نخستین سیاست‌گذاری‌های علمی برای آموزش عالی در ایلام ابتدا در قالب دانشکده علوم کرمانشاهان و سپس دانشگاه رازی به‌مثابه مهم‌ترین کانون‌های آموزش عالی در غرب کشور و با همکاری دانشگاه اکرون آمریکا صورت گرفت؛ بر این اساس سنگ بنای نخستین مؤسسه آموزش عالی در استان ایلام نهاده شد و دانشکده دامپروری ایلام در جایگاه یکی از دانشکده‌های اقماری دانشگاه رازی، از سال ۱۳۵۵ به‌طور رسمی روند ورود آموزش عالی به استان ایلام را هموار ساخت. نتایج این پژوهش نشان داده است که تأسیس دانشکده مذکور با چالش‌های جدی مواجه بوده است؛ کمبود زمین، آب، تجهیزات آزمایشگاهی و آموزشی، نیروی انسانی متخصص و بحران سیاسی سال‌های حاکمیت پهلوی این پردیس را با مشکلات و ناکامی‌های فراوان روبه‌رو ساخت؛ با توجه به برنامه‌ریزی واحدهای عملی این رشته، کمبود اعضای هیئت علمی، محرومیت استان، فقدان بودجه کافی، با وجود تلاش‌های مستمر رؤسای دانشکده علوم کرمانشاهان و دانشگاه رازی و رؤسای دانشکده دامپروری ایلام تهیه امکانات با دشواری بسیار همراه بود. در هر صورت پایه‌گذاری رشته دامپروری در دانشگاه رازی و تجربیات و مطالعات حاصل از آن، در سال‌های آتی مسیر را برای ورود آموزش عالی در استان ایلام و تأسیس سایر رشته‌های علمی نظیر رشته‌های دامپزشکی و کشاورزی در دانشگاه رازی و استان کرمانشاه را فراهم ساخت. با وجود تلاش‌های محلی و حمایت‌های واحد مرکزی غرب کشور در دانشگاه رازی برای تأسیس پردیس دانشکده دامپروری دانشگاه رازی در استان ایلام، مشکلات فراوانی در مسیر فعالیت‌های علمی و آموزشی این دانشکده وجود داشت که تجربیات مواجهه با این مشکلات در سال‌های پس از انقلاب اسباب توجه بیشتر به برنامه‌ریزی مناسب در حوزه آموزش عالی در استان ایلام را فراهم ساخت؛ پیامدهای این توجه، گسترش و توسعه نظام آموزش عالی در استان ایلام بوده است که شایسته بررسی مستقلی است.

فهرست منابع

- بهرامی روح‌الله، علی‌بیگی، حسین (۱۴۰۳)، *تجدد در پشتکوه (مجموعه اسناد و مصوبات دولت مدرن در پشتکوه و ایلام)*، پژوهش تصحیح و تدوین. (در دست انتشار).
- بهرامی، روح‌الله، دادفر، سجاد (۱۴۰۲)، «رنج‌های متعالی تاریخ، مجموعه بزرگداشت دکتر عزت‌الله رادمنش (نخستین مدرس تاریخ و فرهنگ دانشگاه رازی ۱۳۵۳-۱۳۵۵)»، مرکز مطالعات تاریخی دانشگاه رازی، گروه مطالعات آموزش عالی، تهران: یاردانش.
- بهرامی، روح‌الله، ازره، فرشته (۱۴۰۱)، *دانشگاه رازی از مطالعات تا تأسیس «بر اساس اسناد سازمان اسناد ملی ایران»*، نشر داخلی مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، آرشیو و موزه)، گروه مطالعات آموزش عالی، تهران: یار دانش.
- پرونده‌های آموزشی دانشجویان رشته دایپروری، فارغ‌التحصیلان سال ۱۳۵۸.
- پرونده‌های آموزشی دانشجویان رشته دایپروری، فاقد تعرفه تحصیلی ۱۳۵۳-۱۳۵۴.
- توکلی، فائزه (۱۳۹۴)، *مصاحبه با دکتر عزت‌الله رادمنش*، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- دادفر، سجاد و بهرامی، روح‌الله، عزتی، مهدی (۱۴۰۰)، *دانشگاه رازی تاریخ مختصر، مستند و مصور (۱۳۵۱-۱۳۶۰)*، پژوهشکده اقوام و مذاهب و مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، مدارک، آرشیو و موزه): انتشارات دانشگاه رازی.
- دهمین کنفرانس ارزشیابی انقلاب آموزشی، *دانشگاه رازی در سال آموزشی ۲۵۳۶-۳۷* و خلاصه‌ای از گذشته و آینده، مرداد ۲۵۳۶.
- سردار اشرف، غلامرضا خان (۱۳۹۷)، *انیس المسافر (بر اساس متن زنده یاد علی‌محمد ساکی در جلد سی‌ام فرهنگ ایران زمین: بکوشش ایرج افشار)*، پژوهش، تدوین و یادداشت‌های تحقیقاتی: روح‌اله بهرامی، تهران: نشر یار دانش با همکاری انجمن ایرانی تاریخ مرکز کرمانشاه.
- فراستخواه، مقصود (۱۳۹۷)، *تاریخ دانشگاه در ایران*، به‌کوشش نسرين اصغرزاده، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، چاپ اول.
- مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، آرشیو و موزه) دانشگاه رازی، پایگاه اسناد دانشکده دامپروری ایلام، مجموعه اسناد شماره ۷۲۸، دکتر مصطفی اورندی.
- مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، آرشیو و موزه) دانشگاه رازی، پایگاه اسناد دانشکده دامپروری ایلام، مجموعه اسناد شماره ۶۳۷، دکتر پرویز معتمد کردستانی.
- مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، آرشیو و موزه) دانشگاه رازی، پایگاه اسناد دانشکده دامپروری ایلام، مجموعه اسناد شماره ۵۱۸، دکتر عبدالکریم گویا.

- مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، آرشیو و موزه) دانشگاه رازی، پایگاه اسناد دانشکده دامپروری ایلام، مجموعه اسناد شماره ۷۰۷، دکتر مصطفی اقصی.
- مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، آرشیو و موزه) دانشگاه رازی، پایگاه اسناد دانشکده دامپروری ایلام، مجموعه اسناد شماره ۷۱۹، دکتر حمید ایران نژاد.
- مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، آرشیو و موزه) دانشگاه رازی، پایگاه اسناد دانشکده دامپروری ایلام، مجموعه اسناد شماره ۶۴۱، دکتر ابوالقاسم عرب علیدوستی.
- مرکز مطالعات تاریخی (اسناد، آرشیو و موزه) دانشگاه رازی، پایگاه اسناد دانشکده دامپروری ایلام، مجموعه اسناد شماره ۶۸۳، دکتر ابوالحسن کدیور.
- هول، فرانک (۱۳۵۲)، دوره پیش از تاریخ در جنوب و جنوب غربی ایران «لرستان»، ترجمه: سکندر امان‌الهی بهاروند، اداره فرهنگ و هنر لرستان.
- هینتس، ولتر (۱۳۷۱)، *دنیای گمشده عیلام*، ترجمه فیروز فیروزنیا، تهران: علمی و فرهنگی.

مصاحبه‌ها

- مصاحبه با محمد رضا پالیزی «عضو نخستین هیئت امنای دانشگاه رازی»، ۱۳۹۹: ۱۷/۲/۱۳۹۹
- مصاحبه با شهاب قاضی، دانشجوی دانشکده دامپروری ایلام، ۱۴۰۳/۲/۱۵
- مصاحبه با محمد معینی، دانشجوی دانشکده دامپروری ایلام، ۱۴۰۳/۲/۲۰

General Recommendation for the Development of Razi university by The institute for technological Assistance the university of Akron ,march 1976.

Transliteration

- al-Maqdīsi (1982). *Ahsan ul-Taqaṣīm fi Ma'rifat ul-Aqalīm* (Vol. 2). Translated by Ali-Naqi Monzavi. Tehran: Motarjeman Publishing.
- Bahrami, Rouhollah, and Ali-Beigi, Hossein (2021). *Modernity in Pusht-e Kuh* (A Collection of Documents and Decrees of the Modern State in Pusht-e Kuh and Ilam), researched, edited, and compiled. (Forthcoming).
- Bahrami, Rouhollah, and Azreh, Fereshteh (2022). *Razi University from Studies to Establishment: Based on Documents of the National Archives of Iran*. Internal publication of the Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum), Higher Education Studies Group. Tehran: Yar-Danesh.
- Bahrami, Rouhollah, and Dadfar, Sajad (2023). *Transcendent Sufferings of History: A Commemorative Volume for Dr. Ezzatollah Radmanesh* (First Instructor of History and Culture at Razi University, 1974–1976). Razi University Center for Historical Studies, Higher Education Studies Group. Tehran: Yar-Danesh.
- Dadfar, Sajad; Bahrami, Rouhollah; and Ezzati, Mehdi (2021). *Razi University: A Brief, Documented, and Illustrated History* (1972–1981). Razi University Press;

- Institute for Ethnic and Religious Studies; Center for Historical Studies (Documents, Records, Archives, and Museum).
Educational Files of Animal Husbandry Students Without Academic Registration Codes, 1974–1975.
Educational Files of Animal Husbandry Students, Graduates of 1979.
Farasatkah, Maqsood (2018). *The History of the University in Iran*. Edited by Nasrin Asgharzadeh. Institute for Cultural and Social Studies. First Edition.
Hinz, Walter (1992). *The Lost World of Elam*. Translated by Firooz Firooznia. Tehran: 'Elmī va Farhangī Publishing.
Hole, Frank (1973). *The Prehistoric Period in Southern and Southwestern Iran (Lorestan)*. Translated by Sekandar Amanollahi-Bahārvand. Lorestan Department of Culture and Arts.
Mokhtari Esfahani, Reza (2004). *On the Socio-Economic Conditions of Iran in 1931*. Presidential Documents Center. Tehran: Islamic Guidance Publishing Administration.
Razi University Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum). Ilam Animal Husbandry Faculty Document Repository: Document Collection No. 728, Dr. Mostafa Orandi.
Razi University Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum). Ilam Animal Husbandry Faculty Document Repository: Document Collection No. 637, Dr. Parviz Mo'tamed-Kordestani.
Razi University Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum). Ilam Animal Husbandry Faculty Document Repository: Document Collection No. 618, Engineer Karim Zaka'i.
Razi University Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum). Ilam Animal Husbandry Faculty Document Repository: Document Collection No. 518, Dr. Abdolkarim Guya.
Razi University Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum). Ilam Animal Husbandry Faculty Document Repository: Document Collection No. 707, Dr. Mostafa Aghsi.
Razi University Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum). Ilam Animal Husbandry Faculty Document Repository: Document Collection No. 719, Dr. Hamid Irannejad.
Razi University Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum). Ilam Animal Husbandry Faculty Document Repository: Document Collection No. 641, Dr. Abolqasem Arab-Alidusti.
Razi University Center for Historical Studies (Documents, Archives, and Museum). Ilam Animal Husbandry Faculty Document Repository: Document Collection No. 683, Dr. Abolhassan Kadivar.
Sardar Ashraf, Gholamreza Khan (2018). *Anīs ul-Mosafīr* (Based on the Text of the Late Ali-Mohammad Saki Published in Volume 30 of Farhang-e Iran Zamin, Edited by Iraj Afshar). Research, compilation, and scholarly annotations by Rouhollah Behrami. Tehran: Yar-Danesh Publishing, in collaboration with the Iranian History Association, Kermanshah Center.
Tavakoli, Faezeh (2015). Interview with Dr. Ezzatollah Radmanesh. Institute for Cultural and Human Sciences Studies.
The Tenth Conference on the Evaluation of the Educational Revolution: Razi University in the Academic Year 2536–2537 (1977–1978), with a Summary of the Past and Future. Mordad 2536 (August 1977).

Interviews

- Interview with Mohammad Moeini, Student at the Ilam Animal Husbandry Faculty, 2024. Date: May 10, 2024.
Interview with Mohammad Reza Palizi, Member of the First Board of Trustees of Razi University, 2020. Date: July 2, 2020.
Interview with Shahab Ghazi, Student at the Ilam Animal Husbandry Faculty, 2024. Date: May 4, 2024.

A Study of the First Higher Education Policies in Ilam Province (1976-1978)

Extended Abstract

The issue of modern education, sending students abroad for education and establishing higher education centers in a new style, was the result of the Iranian society's encounter with the West and the recognition of the concept and function of a new educational center called a university, which began in the Qajar era. Its clear manifestation was the establishment of the Dar al-Fonon (Polytechnic) during the Nasser era with the efforts of Amir Kabir. This process finally took on a different form with the establishment of the University of Tehran in 1934. Although higher and specialized schools of agricultural medicine and technology were established in various cities and large universities such as Tehran, Tabriz, Ferdowsi Mashhad, Shiraz, etc. until the 1950s, the penetration of higher education, especially in peripheral regions and cities, especially in Western Iran, was a very slow process. In western Iran, until the 1950s, education took the form of modern schools, primary courses, and then supplementary courses in agricultural, health and medical education centers and higher education schools. Finally, in Kermanshah, in 1972, with the establishment of the Kermanshah Faculty of Sciences, undergraduate courses in natural sciences and mathematics began. Ilam, which was still considered a governorate of part of Kermanshah province until early fifties, was recognized as a new province in the political divisions of the country in early 1974. At the request of the governor of Ilam, Asghar Afrasiaei, the field of animal husbandry was also launched in the second half of 1974, considering the needs of the western region of the country, in the framework of the Kermanshah Faculty of Natural Sciences and Mathematics. Then, with the official opening of Razi University in October (1976), the Ilam Faculty of Animal Husbandry was defined as one of the campuses of Razi University. In fact, the opening of Razi University in Kermanshah in 1976 as a comprehensive university in the west of the country is known as the beginning of the entry of higher education into the cities of Sanandaj and Ilam in the provinces of Kurdistan and Ilam. There is not much knowledge about how the Ilam Faculty of Animal Husbandry was established, its context, sources of studies, management, problems and issues. This research paper examines how the Ilam Faculty of Animal Husbandry was established and the first scientific and educational policies, issues, problems and achievements and failures of this faculty as the cornerstone of higher education in Ilam province. Accordingly, the present study seeks to answer the question of how the first efforts to establish a higher education center in Ilam were made and what the consequences were.

Background: Despite the quantitative and qualitative development and historical developments of higher education in Ilam province after the Islamic Revolution, there has not yet been a documented and comprehensive

study on the first scientific policies in the history of the establishment of the science institution in this region. The study of the history and historiography of higher education institutions in Iranian society is one of the topics that has not received much attention. This neglect is even more pronounced in the case of higher education institutions and institutions in the peripheral regions in various geographical areas of contemporary Iran. Despite nearly half a century of the first scientific and educational efforts in the provinces of the western region of the country, it can be stated that no valuable and noteworthy work has been done. One of these centers and institutions is the University of Ilam and its history and the establishment of the Faculty of Animal Husbandry on the Ilam campus, which was affiliated with Razi University in Kermanshah, which can be considered the first scientific experience and policy making in remote areas of Iran in the late Pahlavi era. No studies have been conducted yet on this center and how it was established as the first higher education center affiliated with Razi University of Kermanshah, which was known as the Ilam Faculty of Animal Husbandry of Razi University. In this regard, this research is the first attempt to examine the nature of the institution of science in western Iran and in Ilam province. The establishment of the Center for Historical Studies and Documents at Razi University following the efforts of the Department of Historical Sciences and the Iranian History Association of Kermanshah Center, and the establishment of the Higher Education Studies Group in the west of the country, provided research opportunities in this field by publishing a brief history of Razi University in the west of the country.

Method and Objectives: Investigating and explaining the history of higher education institutions and institutions that play a prominent role in the cultural and scientific development of societies is one of the most important objectives of cultural history studies. Cultural and civilizational studies and how such institutions were established provide the origin, planning, and recognition of their strengths and weaknesses, efficiency, or inefficiency, and help explain the history of higher education in this region of Iran in the late Pahlavi era and the beginning of the Islamic Revolution. The present study examined the establishment of the Ilam Faculty of Animal Husbandry and its related issues. In this study, an attempt was made to historically discuss and examine the process of introduction of higher education into Ilam based on documentary studies, considering the historical documents and records of the Ilam Faculty of Animal Husbandry available in the higher education archives, and to answer these questions: How were the first policies and efforts made to introduce higher education in Ilam province? What were the stages, and what was its function? This research, using descriptive and analytical methods and using archival documents, for the first time in the history of higher education in Ilam, discusses and examines the contexts and backgrounds in the Faculty of Science in Kermanshah, the process of establishment, how studies were formed, the structure of human resources and the challenges of the first scientific institution in this province, and the first scientific activities and policies of the Faculty of Animal

Husbandry, Razi Pardis University (Ilam). It describes and analyzes the contexts and the process of establishment and the problems facing the first higher education institution in this province based on historical and archival documents.

Discussion and Conclusion: The results of this study show that the establishment of this faculty has faced serious challenges; lack of land, water, laboratory and educational equipment, specialized human resources, and the political crisis during the Pahlavi era have the the campus of the Faculty of Animal Husbandry of Ilam to suffer many problems and failures. Regarding the practical units of this field, lack of faculty members, deprivation of the province, lack of sufficient budget were among the problems despite the continuous efforts made by the deans of the Faculty of Science of Kermanshahan and Razi University, and the deans of the Faculty of Animal Husbandry, Ilam, for providing the required facilities. In any case, the establishment of the Animal Husbandry Department in Razi University and the experiences and studies resulting from it in the coming years paved the way for the introduction of higher education into Ilam province and the establishment of other scientific disciplines such as veterinary medicine and agriculture in Razi University and Kermanshah province. Despite local efforts and support from the central branch of the western part of the country in Razi University to establish the campus of the Animal Husbandry Department of Razi University in Ilam province, there were many problems in the path of scientific and educational activities of this faculty. The experiences of facing these problems in the years after the Revolution provided the motivation for paying more attention to appropriate planning in the field of higher education in Ilam province. The consequences of this attention have been the expansion and development of the higher education system in Ilam province, which deserves an independent study.

Keywords: Higher Education, Kermanshahan Faculty of Sciences, Razi University, Ilam Faculty of Animal Husbandry.